

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI**

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Podpora zemědělství v EU

Support for Agriculture in the EU

Michaela Papežová

Plzeň 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Podpora zemědělství v EU“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 4. 5. 2012

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé práce Ing. Vendule Mašátové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které přispěly k vypracování této bakalářské práce. Dále děkuji zemědělcům Ing. Pavlu Poubovi a Jindřichu Poubovi z Tymákova za poskytnuté informace o jejich činnosti a za rozhovory. Děkuji rovněž své rodině, především otci Ing. Jiřímu Papežovi, který mi pomáhal především s praktickou částí a s korekcí textu.

Obsah

Úvod.....	7
1 Charakteristika evropského zemědělství	9
1.1 Důvody vzniku SZP a její cíle	9
1.2 Podstata a principy SZP	10
1.3 Financování SZP	12
1.4 Reformy SZP.....	14
1.4.1. MacSharryho reforma.....	15
1.4.2. Agenda 2000.....	16
1.4.3. Fischlerova reforma.....	18
2 Současná podoba Společné zemědělské politiky.....	20
2.1 Současné cíle a strategie SZP	20
2.2 Rozpočet SZP.....	20
2.3 Evropská unie a obchodní vztahy	21
2.4 Podoba SZP v dalším plánovacím období 2014 – 2020	22
2.4.1 Hlavní body reformy	22
2.4.2 Budoucnost SZP v České republice	23
3 České zemědělství v rámci SZP EU	26
3.1 Vývoj českého zemědělství.....	26
3.2 Charakteristika českého zemědělství	26
3.3 Státní zemědělský intervenční fond	27
3.3.1 Přímé platby.....	30

3.3.2 Společná organizace trhu.....	31
3.3.3 Program rozvoje venkova.....	32
4 Zahájení činnosti mladých zemědělců.....	34
4.1 Konkrétní soukromí zemědělci.....	35
4.1.1 Charakteristika prvního zemědělce.....	36
4.1.2. Dotace pro začínajícího mladého zemědělce.....	38
4.1.3 Dotace na předčasné ukončení zemědělské činnosti.....	40
4.1.4 Popis druhého zemědělce.....	44
4.2 Budoucí perspektiva mladých zemědělců.....	46
5 Závěr.....	47
6 Seznam tabulek a grafů.....	48
7 Seznam použitých zkratk.....	49
8 Seznam použití literatury.....	50
9 Seznam příloh.....	52

Úvod

Tématem této bakalářské práce je Společná zemědělská politika. V současné době je zemědělská politika jednou z nejdiskutovanějších a nejcitlivějších oblastí Evropské unie. Stejně jako ostatní politické oblasti i ona už prošla složitým vývojem, který bezpochyby bude i nadále pokračovat.

Ve své práci se budu snažit zaměřit na dané problémy z jiného úhlu pohledu než je obvyklé, a to z pohledu soukromého zemědělce.

Cílem mé práce je analyzovat význam poskytování dotací do zemědělského sektoru. Mojí snahou je odhalit důležitost dotací pro soukromé zemědělce a prozkoumat, zdali by vůbec mohli bez poskytovaných dotací podnikat.

Na začátku mé práce se budu věnovat charakteristice Společné zemědělské politiky Evropské unie. V další kapitole se budu zabývat budoucím vývojem Společné zemědělské politiky EU a národní zemědělské politiky. Třetí kapitola popíše národní zemědělskou politiku EU. V praktické části se budu věnovat konkrétním soukromým zemědělcům.

V první kapitole je popsána Společná zemědělská politika EU. Toto téma je velice diskutované. Existuje k němu tedy hodně publikací. Budu se snažit vystihnout ty nejdůležitější body z celé problematiky. Je důležité seznámit se s historií a hlavními principy. Dále se v této části budu zabývat rozpočtem a reformami, které měli vliv na současnou podobu zemědělské politiky EU.

Druhá kapitola patří zemědělské politice EU jak ji známe v současnosti. Dále budu popisovat možný výhled v dalším plánovacím období 2014 – 2020.

Ve třetí kapitole se budu věnovat obecně zemědělství České republiky. Nejprve se zaměřím na vývoj, kterým zemědělství prošlo a dále popíšu programy podporující zemědělce.

Poslední kapitola na příkladu konkrétních zemědělců popisuje hospodaření na farmách v České republice s pomocí dotací poskytnutých z Evropské unie. Konkrétně se jedná o podporu při zahájení činnosti mladých zemědělců a předčasné ukončení zemědělské činnosti.

Při vypracovávání bakalářské práce budu vycházet především z údajů dostupných na webových stránkách Ministerstva zemědělství ČR a Státního zemědělského intervenčního fondu, z odborných článků a literatury vztahující se k problematice zemědělské politiky jak na evropské, tak na národní úrovni.

1 Charakteristika evropského zemědělství

Společná zemědělská politika (dále jen SZP) je jednou z nejstarších politických aktivit Evropské unie (EU). Evropské společenství již od začátku svého vzniku mělo za cíl společné regulování trhu zemědělských produktů. Po celou dobu fungování Evropského společenství/Evropské unie tvoří společná zemědělská politika jednu z politicky nejcitlivějších a nejvíce kontroverzních oblastí a to hlavně díky nákladům na udržování celého systému (Fajmon, 2006).

1.1 Důvody vzniku SZP a její cíle

Snaha vytvořit systém, který obsahoval základní charakteristiky společné zemědělské politiky, se podařilo shrnout v Římské smlouvě v roce 1957. Tato smlouva byla podepsána dne 25. července 1957 Německem, Francií, Itálií a zeměmi Beneluxu. V tuto dobu se stala SZP opravdu velice pokroková a prospěšná. Avšak opravdu fungovat začala až v roce 1962. Hlavním bodem této politiky byla snaha docílit růstu zemědělské výroby, a tím zaručit potravinovou soběstačnost členských států. „Přesný výčet jednotlivých cílů je dán v Římské smlouvě:

- zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly,
- zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělské komunity, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob pracujících v zemědělství,
- stabilizovat trhy,
- zajistit plynulé zásobování,
- zajistit dodávky spotřebitelům za rozumné ceny“(Jedlička, 2004,s.3).

Můžeme vidět, že některé cíle Společné zemědělské politiky jsou protichůdné. Například požadavek na zaručení co nejnižší ceny potravin pro spotřebitele může být v rozporu

s požadavkem na zajištění životní úrovně zemědělců zvyšováním ceny výrobků a dotacemi.

Protichůdnost cílů však překonává jejich společný jmenovatel, který odpovídá vůli tvůrců smlouvy: „vybudovat moderní a soběstačné zemědělství s regulovaným trhem zajišťujícím stabilitu cen potravin a příjmů farmářů“ (BusinessInfo.cz, 2009). Pro splnění těchto cílů smlouva obsahovala i dva nástroje. Hlavním nástrojem bylo vytvoření společné organizace trhu pro jednotlivé zemědělské komodity a dále založení finančních fondů.

1.2 Podstata a principy SZP

Mezi tři základní principy patří jednotný zemědělský trh, preference Společenství a finanční solidarita.

Princip společného trhu pro zemědělské produkty při společných cenách zajišťuje volný pohyb zboží mezi členskými státy a umožňuje společné hranice pro dovoz zemědělských komodit do EU. S tím souvisí také společné hygienické a veterinární předpisy a pravidla hospodářské soutěže, kterou provádí Rada Evropské unie.

Princip preference Společenství fungoval na základě dovozních cel, které se musely, za účelem ochrany evropských farmářů, zavést kvůli nižším světovým cenám zboží. Oproti tomu vývozní dotace vyrovnávaly rozdíly mezi cenami v EU a cenami na mezinárodním trhu. To vše napomáhalo konkurenceschopnosti evropského zboží (Jedlička, 2004).

Podrobněji tento princip pracoval pomocí množstevních kvót, intervenčních opatření a tržních řádů, které ustanovovala Evropská komise ve spolupráci s Radou Evropské unie. Po desetiletí se zakládal na ochraně domácích zemědělců z členských států, kteří dostávali dotace podle množství produkce. Za vývoz ze společného trhu byly udělovány dost velké příspěvky. Oproti tomu za dovoz komodit z nečlenských států se stanovovalo vysoké clo. V rámci tržních řádů byla určena cílová cena, za kterou se prodávalo zboží ve společném trhu. Dále minimální nebo také intervenční cena, za kterou bylo Společenství ochotno odkoupit od zemědělce nadprodukcí a v neposlední řadě prahová cena. To byla minimální cena, za kterou bylo možno dovézt konkurenční zboží z vnějšku do evropského Společenství v dopadu na vysoká dovozní cla. Cílem těchto cen

bylo motivovat zemědělce k větší produkci. Celé společenství mělo být potravinově soběstačné, a to zejména v zemědělských produktech jako je cukr, obilí, mléčné produkty, živočišná výroba, ovoce, zelenina, víno atd.

Ovšem postupem času nastala krize, kdy se začala projevovat nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou, kdy nabídka výrazně převažovala nad poptávkou. Docházelo tedy k nadprodukcí prakticky všech komodit. Ceny byly i nadále uměle drženy nad úrovní cen na světových trzích a EU se postupem času z dovozce stala vývozcem téměř všech komodit (Fajmon, 2006).

Princip finanční solidarity pracuje na základě financování ze společného fondu, který vzniká přispíváním všech členských zemí.

„Společná zemědělská politika se skládá z tzv. Společných organizací trhu. Jsou to v podstatě soubory regulačních opatření, které se vztahují na odlišné sektory zemědělské výroby. Jejich účelem je podporovat trhy dané zemědělské komodity prostřednictvím různých mechanismů, které se mohou lišit výrobek od výrobku. Původně byly Organizace společného trhu založeny pro zhruba polovinu zemědělských produktů. Jejich počet se však postupně zvyšoval a dnes pokrývají všechny výrobky s výjimkou brambor, medu a některých lihovin“ (Jedlička, 2004, s.4).

Tab. č. 1: Přehled Společných organizací trhu

-
1. Oleje a tuky
 2. Živé stromky a ostatní rostliny, cibuloviny, hlíznaté a podobné, řezané květy a ozdobné zeleně
 3. Určité výrobky uvedené v příloze I Smlouvy o Evropském společenství
 4. Chmel
 5. Osiva
 6. Vepřové maso
 7. Vejce
 8. Drůbeží maso
 9. Obiloviny
 10. Surový tabák
-

-
11. Výrobky z ryb a produkty akvakultury
 12. Sušené píce
 13. Rýže
 14. Banány
 15. Ovoce a zelenina
 16. Výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny
 17. Hovězí a telecí maso
 18. Mléko a mléčné výrobky
 19. Víno
 20. Len a konopí pěstované na vlákno
 21. Cukr
 22. Skopové a kozí maso
-

Zdroj: Jedlička, Společná zemědělská politika EU, vlastní zpracování, 2004

1.3 Financování SZP

Hlavním zdrojem financování SZP je Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOZF), který byl vytvořen v roce 1962 z principu finanční solidarity. Tento fond je součástí rozpočtu EU a jsou z něho hrazeny veškeré výdaje SZP. Dělí se na dvě sekce. První z nich je sekce záruční, jejímž hlavním úkolem je financovat výdaje Organizace společného trhu jako jsou přímé podpory, intervenční opatření, exportní subvence a příspěvky na skladování. Druhá sekce, nazvaná orientační, přispívá na projekty restrukturalizace a modernizace venkovských oblastí (Jedlička, 2004).

Původně byly výdaje financovány z příspěvků jednotlivých států. Až v roce 1970 schválila Rada Evropské unie nařízení o vlastních zdrojích společenství. Z toho plynuly tři hlavní zdroje výnosů:

- zemědělské dávky (prémie, přirážky a vyrovnávací dávky uvalené na obchod se třetími zeměmi),
- cla vybíraná evropským Společenstvím při obchodování se třetími zeměmi,
- příjmy z daně z přidané hodnoty vybírané členskými zeměmi.

V roce 1988 vznikl ještě čtvrtý zdroj do rozpočtu, a to podíl každé země na hrubém domácím produktu Společenství.

Tab. č. 2: Struktura rozpočtu EU (v miliónech zúčtovacích jednotek (do r. 1970), evropských zúčtovacích jednotek (do r. 1980, ECU od roku 1990)

	1958	1960	1970	1980	1990	1994
Celkové výdaje	8,6	82,3	5 448,4	16 057,1	46 604,6	70 013,5
Zemědělský fond	-	-	5 228,3	11 596,1	27 233,8	40 222,0
Sociální fond	-	-	64,0	502,0	3 212,0	5 819,0
Regionální fond	-	-	-	751,8	4 554,1	7 701,9
Průmysl	-	-	-	212,8	1 738,7	2 593,0
Správa	8,6	23,4	114,7	938,3	2 298,1	2 428,1
Ostatní	0	4,9	41,4	2 056,1	7 567,9	11 249,6

Zdroj: Businessinfo.cz, Historie Společné zemědělské politiky, 2009

V roce 1980 dosahovala výše podílu Společné zemědělské politiky 72,3 % všech výdajů evropského rozpočtu, což naznačovalo díky neustále rostoucí výši financí proudících do zemědělství dost velký problém. Už od počátku 80. let byla snaha vlád členských zemí o přerušení této tendence a postupné zmenšování tohoto podílu. V roce 1990 se to opravdu povedlo, poklesl podíl zemědělství na 58,4 procent všech výdajů rozpočtu. Tento pokles přetrvává až do dneška (BusinessInfo.cz, 2009).

Největší část rozpočtu Společné zemědělské politiky tvoří přímé platby. Dalšími složkami rozpočtu jsou podpora cen, dotování vývozu a financování skladování.

Výhodou systému přímých plateb je, že zemědělec nebo výrobce obdrží stejnou částku bez rozdílu, kolik toho vyrobí. Proto zemědělec není tolik motivován k tvorbě přebytků a více se bude řídit poptávkou na trhu.

Nevýhodou systému opírajícího se o přímé platby je, že evropští zemědělci dost intenzivně pociťují skutečnost, že jsou dotováni. Díky podpoře cen zemědělci neměli pocit, že dostávají dotace, ale že svou výrobu prodávají za odpovídající cenu (respektinstitut.cz, 2008).

V roce 2004 došlo k rozdělení Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) na dva fondy, a to na Evropský zemědělský záruční fond (EZZF), který zajišťuje přímé platby zemědělcům a na Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) určený k financování programu rozvoje venkova.

1.4 Reformy SZP

Již od 80. let bylo jasné, že bude potřeba, aby společná zemědělská politika prodělala zásadní změny. Kritická situace nastala v roce 1991 v některých sektorech, a to především v oblasti pěstování obilnin a chovu jatečního dobytka, kdy ve skladech Evropského společenství přebývalo 15 miliónů tun obilí, a celkové náklady na podporu farmářů překročily prvotní plánovaný odhad. Tento vnitřní důvod reformy Společné zemědělské politiky však nebyl jediným (BusinessInfo.cz, 2009). K dalším vnitřním faktorům patřil požadavek dokončit k 1. lednu 1993 společný trh. Oproti tomu do vnějších faktorů řadíme projednávání rozdílů cenových hladin mezi Evropským společenstvím a světovými potravinovými trhy s cílem zabránit dosavadním formám podpor v Evropském společenství. Doplňujícím faktorem byla zvýšená pozornost veřejnosti okolo podmínek produkce potravin ve Společenství. Posledním podnětem reformy bylo zjištění, že SZP ukončila plnění svého prvotního úkolu, a tím bylo fungovat jako program sociální stability zemědělské komunity. Ale místo plnění tohoto úkolu byla většina prostředků ve sféře SZP vyčleněna na vývozní dotace. (Fiala, Pitrová, 2010). Od této doby začalo docházet k četným reformám, které do dnešního dne nebyly ukončeny. Jejich hlavním cílem je snížení nákladů na Společnou zemědělskou politiku a vyhovění požadavkům Světové obchodní organizace (WTO), které míří k liberalizaci celosvětového obchodu se zemědělskými produkty. Ovšem

názor jednotlivých členských zemí na rozpočet Společné zemědělské politiky a na míru liberalizace evropského zemědělství se velmi liší, a proto je často těžké dojít v pozici EU k jednoznačnému stanovisku.

1.4.1. MacSharryho reforma

Hlavním faktorem k zahájení MacSharryho reformy bylo vystupňování sporu mezi Evropským společenstvím a předními světovými vývozci potravin v rámci GATT.¹ K hlavnímu konfliktu došlo v rámci Uruguayského kola, týkajícího se liberalizace obchodu GATT, spuštěného v roce 1986. Konec Uruguayského kola byl předpokládán v roce 1990, ale bohužel se tak nestalo. Evropská komise usilovala o snížení tlaku v obchodních vztazích a uplatnění reformy SZP. To se jí podařilo a v květnu 1992 byla Radou přijata reforma zvaná MacSharryho, podle irského komisaře pro zemědělství Raye McSharryho. Prvním principem reformy bylo snížení garantovaných cen tak, aby to zvýšilo konkurenceschopnost evropského zemědělství. Dále kompenzace tohoto snížení v podobě přímých plateb zemědělcům proto, aby nepřišli o svůj výnos. A v neposlední řadě zahájení doprovodných opatření přispívající k větší šetrnosti k životnímu prostředí.

Reforma se týkala čtyř základních oblastí: obilovin, olejnin a luštěnin, hovězího masa a mléka a mléčných výrobků. Pokles garantovaných cen např. u obilovin byl o 35%, u mléka o 10% a u hovězího masa o 15%. Přímé dotace však byly poskytovány jednotlivému zemědělci pouze za předpokladu, že část půdy nechal ležet ladem. Podporovalo se menší používání hnojiv a zalesňování zemědělské půdy (Fiala, Pitrová, 2010). Součástí reformy bylo také najít východisko ohledně velkého počtu farmářů v důchodovém věku. Byla tedy zavedena možnost odejít do předčasného důchodu se zvýhodněnou penzí, a tedy uvolnit místa mladším. A v neposlední řadě byly zahajovány kroky ke snižování stavu dobytka, a to snížením kvóty na mléko o 2% (respektinstitut.cz, 2008).

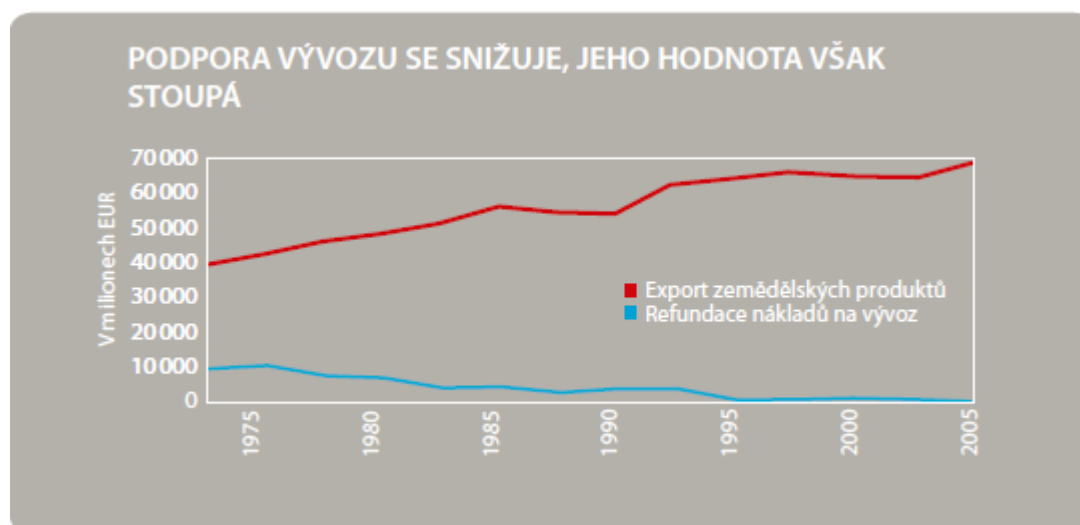
Tato reforma z roku 1992 dosáhla svého hlavního cíle. Důsledkem této reformy bylo stabilizování výdajů SZP a zároveň došlo ke zřetelnému zmenšení zásob intervenčních skladů. Dalším zlepšením bylo převedení finančních dotací z plošné podpory do

¹ Všeobecná dohoda o clech a obchodu, později přeměněná na Světovou obchodní organizaci.

přímých kompenzačních plateb, které měly za úkol zabraňovat zvyšování objemu zemědělské výroby. Ovšem Společná zemědělská politika byla stále velice nákladná (BusinessInfo.cz, 2009).

Výsledkem této reformy a dohody se Světovou obchodní organizací (WTO) z roku 1995 bylo omezení vývozních subvencí (ec.europa.eu, 2007).

Graf č. 1: Export a vývozní subvence (v mil. €)

Zdroj: Evropská komise, Společná zemědělská politika, 2007

1.4.2. Agenda 2000

Dalším pokračováním reformy je dokument Agenda 2000, který navrhla Komise 15. července 1997. Tato reforma, která byla přijata v roce 1999, plánovala nejenom rozvržení financí, ale hlavně realizaci dalších reformních bodů ohledně SZP na roky 2000 – 2006 (Fiala, Pitrová, 2010).

Mezi hlavní zásady Agendy 2000 patří nižší podpora cen, která přispěla k zesílení konkurence. Týkalo se to hlavně obilovin, kdy došlo k poklesu cen o 15%, dále u hovězího masa o 20% a u mléka a mléčných výrobků o 15%. Snížení dotací bylo vyrovnáno zvýšením přímých plateb, což vedlo k slušné životní úrovni zemědělců. Díky orientaci na větší trhy bylo snadnější připravit se na přijímání nových členských států a došlo k podpoře pozice EU při jednáních na mezinárodním trhu. Dalším důležitým bodem reformy byl důraz na kvalitu.

Konkrétně zaměření spotřebitelů na to, zdali jsou potraviny kvalitní a bezpečné, zdali při jejich zhotovení nedochází ke zhoršení životního prostředí a zdali se nakládá s hospodářskými zvířaty šetrně. Agenda 2000 podpořila opatření na ochranu životního prostředí. Dále dala možnost vzniknout novému rámci - politice rozvoje venkova, který tvoří tzv. druhý pilíř SZP. Za cíl považovala nová politika rozvoje venkova oživení evropských venkovských oblastí. Programy rozvoje venkova reprezentují soustavy finanční pomoci, které se snaží o podpoření zemědělství a lesního hospodářství, o zesílení konkurence mezi venkovskými oblastmi a o ochranu životního prostředí. A jako poslední můžeme uvést tzv. decentralizaci, kdy část přímých dotací z rozpočtu EU šla do členských států a ty si je mohly rozdělovat podle svých požadavků (Jedlička, 2004).

Tab. č. 3: Finanční perspektiva 2000 – 2006 (v mil. €)

	EU-15		r. 2002	r. 2003	EU-25		r. 2006
	r. 2000	r. 2001			r. 2004	r. 2005	
1. Zemědělství	41 738	44 530	46 587	47 378	49 297	50 429	50 573
1a. SZP – tržní operace a přímé platby	37 352	40 035	41 992	42 680	42 772	43 734	43 746
1b. Rozvoj venkova	4 386	4 495	4 595	4 698	6 525	6 695	6 827
2. Strukturální operace	32 678	32 720	33 638	33 968	41 094	41 770	43 055
2a. Strukturální fondy	30 019	30 005	30 849	31 129	35 394	36 588	37 132
2b. Kohezní fond	2 659	2 715	2 789	2 839	5 700	5 182	5 923
3. Vnitřní politiky	6 031	6 272	6 558	6 796	8 682	8 772	8 843
4. Vnější vztahy	4 627	4 735	4 873	4 972	5 082	5 093	5 104
5. Správa	4 638	4 776	5 012	5 211	5 983	6 154	6 325
6. Rezervy	906	916	676	434	442	442	442
7. Předvstupní pomoc	3 174	3 240	3 328	3 386	3 455	3 455	3 455
8. Vyrovnávací platby (kompenzace)	*	*	*	*	1 410	1 299	1 041
CELKEM	93 792	97 189	100 672	102 145	115 445	117 441	118 838

Zdroj: Fajmon, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie, 2006

1.4.3. Fischlerova reforma

Reforma z roku 2003 způsobila zatím poslední velkou změnu v SZP. Byla vypracována rakouským komisařem Franzem Fischlerem a vstoupila v platnost 26. června 2003. Jedná se o nejzásadnější reformu SZP, která způsobila nejradikálnější změny v dotování zemědělců v Evropské unii. Hlavní složkou je zrušení vazby mezi dotacemi a objemem

zemědělské produkce, které má omezit nadvýrobu a posílit orientaci farmářů na požadavky trhu (Jedlička, 2004). Reforma se začala více než na první pilíř SZP, což jsou přímé platby a tržní regulace, zaměřovat na rozvoj venkova, druhý pilíř SZP. Další novinkou bylo založení systému jednotné platby na podnik (single payment scheme – SPS). Systém SPS se stal v roce 2005 standardem, členské státy ale mohly jeho účinnost odložit o dva roky. Zemědělec získává jednu platbu na celou farmu namísto několika plateb. V tzv. nových členských státech se tento systém zavádí postupně (Fiala, Pitrová, 2010).

S novou reformou však došlo ke vzniku nového principu tzv. decouplingu. Jedná se o oddělení přímých plateb od zemědělské produkce. „V praxi to znamená, že výše dotací z velké části není závislá na množství, které zemědělec vypěstuje nebo vyrobí. Ve většině případů rovněž není podstatné, jakou plodinu či potravinu zemědělec produkuje. Motivace k co nejvyšší výrobě, stejně tak jako k zaměření se na určitý typ plodiny či potraviny, se tím dále snižuje a předpokládá se, že zemědělec bude pružněji reagovat na signály trhu.“ (respektinstitut.cz, 2008, s. 15). S tímto pojmem souvisí princip set aside – vyjmutí půdy z produkce, což vymezuje část půdy, na které se budou moci pěstovat např. plodiny využívané k jiné než lidské spotřebě.

Poskytnutí jednotné zemědělské platby a dalších plateb je založeno na splnění určitého počtu povinných standardů. Tyto standardy jsou nazývány cross compliance a pro všechny členské státy se staly povinné. Reforma určila osmnáct standardů týkajících se ochrany životního prostředí, bezpečnosti potravin a zdraví zvířat.

Posledním novým pojmem je systém přímých plateb nazývaný modulace neboli odlišení. Tento systém můžeme chápat jako pomoc rozvoje venkova, a to tak, že ubíráme podporu zemědělským farmám, které dostávají platby vyšší než 5000 eur a tuto částku přesouváme do druhého pilíře SZP (BusinessInfo.cz, 2009).

2 Současná podoba Společné zemědělské politiky

Díky rozšíření Evropské unie o dalších deset nových členů v roce 2004 a o další dva v roce 2007 došlo ke zvětšení plochy Evropské unie ze 130 milionů hektarů o 55 milionů. Tímto rozšířením došlo i k nárůstu zemědělců z původních 6 milionů na 13 milionů farmářů. Tito noví zemědělci mají možnost příchodu na jednotný trh EU a mohou tak využít relativně stabilní ceny, přímé platby a přijmout opatření v rámci politiky rozvoje venkova.

2.1 Současné cíle a strategie SZP

V současné době mezi nejdůležitější úkoly SZP určitě patří kvalita a bezpečnost potravin, zaručení dobrých životních podmínek venkova, ochrana životního prostředí, zajištění pohody pro zvířata a samozřejmě snažit se vyjít s co nejnižšími náklady SZP. Strategickými cíli současné SZP jsou konkurenceschopnost na mezinárodních trzích, velmi striktní normy ohledně ochrany životního prostředí, bezpečnost potravin a zdraví zvířat.

„V průběhu následujících let se bude SZP postupně měnit tak, aby i nadále:

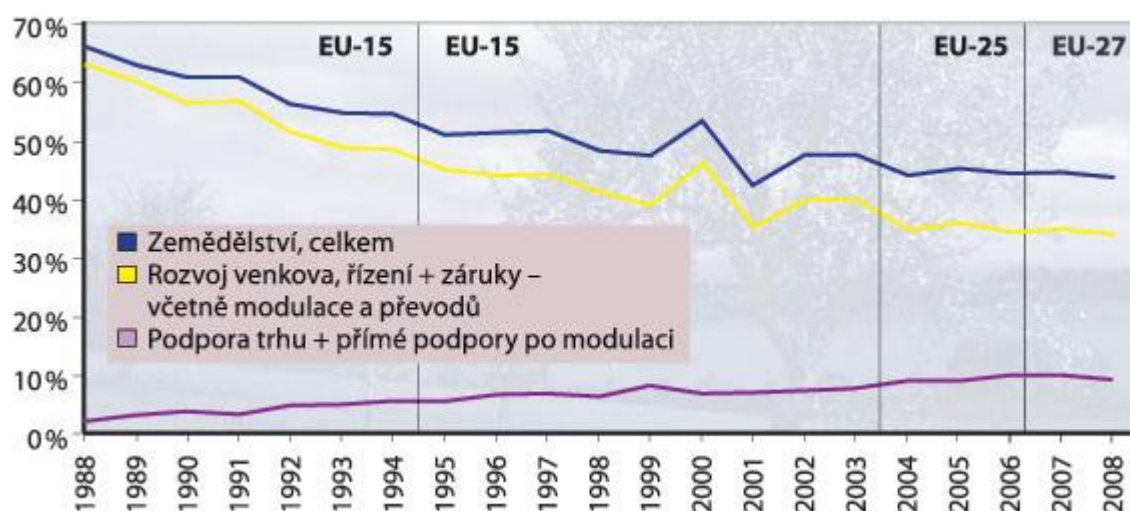
- byla živou politikou odrážející potřeby a očekávání evropské společnosti;
- podporovala udržitelné zemědělství nabízející bezpečné, kvalitní produkty a zároveň chránila životní prostředí a dobré životní podmínky zvířat;
- podporovala mnohostrannou úlohu zemědělců jako dodavatelů veřejných statků pro společnost;
- podporovala růst a vytváření pracovních míst ve venkovských oblastech;
- posilovala konkurenceschopné a inovační zemědělské odvětví schopné reagovat na výzvy světového trhu;
- mohla být řízena jednoduchými a transparentními pravidly“ (ec.europa.eu, 2007).

2.2 Rozpočet SZP

V současné době byly nastoleny rozpočtové stropy na kontrolu nákladů. Podle plánování by v letech 2007–2013 nemělo dojít k žádnému navýšení celkového rozpočtu.

Přítom se přímé platby v tzv. původních zemích rok od roku snižují, kdežto vyplácení přímých plateb 12 novým členským státům se postupně zvyšuje na úroveň vyplácených v původních 15 členských státech. Celkové náklady SZP jsou až do roku 2013 zmrazeny. Výdaje budou velice tvrdě kontrolovány tak, aby nedošlo k překročení výdajových stropů. Oslabování prvního pilíře je způsobeno neustále probíhajícími úpravami SZP, oproti tomu pro druhý pilíř přinášejí rostoucí dotace.

Graf č. 2: Zemědělství jako procento celkového rozpočtu EU

Zdroj: ec.europa.eu, Kolik stojí SZP, 2007

2.3 Evropská unie a obchodní vztahy

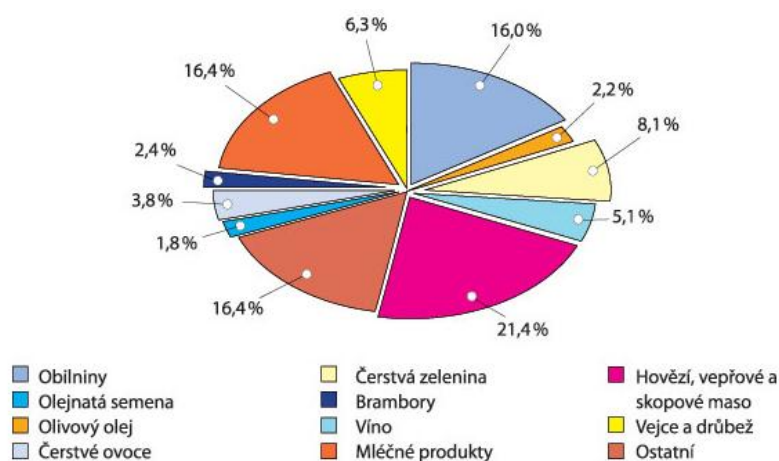
Působením Evropské unie (dále jen EU) na mezinárodní scéně si EU zajišťuje dobré obchodní vztahy a spolupráci se třetími zeměmi. Jako významný čistý dovozce některých zemědělských produktů a zároveň významný čistý vývozce jiných zemědělských produktů hraje důležitou roli na světovém trhu s potravinami a má zásadní úlohu při získávání obchodních smluv v rámci Světové obchodní organizace (WTO).

„Uzavírá a vyjednává také dvoustranné obchodní dohody s jednotlivými třetími zeměmi, dohody o volném obchodu s nejbližšími sousedy a zvláštní ustanovení o obchodu s rozvojovými zeměmi, jimž poskytuje preferenční přístup na trh EU. EU je mezi bohatšími národy jedinou větší obchodní skupinou, která nejenže umožňuje

rozvojem zemím preferenční přístup na své trhy, ale dováží z těchto zemí i značná množství produktů.“ (ec.europa.eu, 2007).

Postupem času EU značným způsobem zmírňuje pomoc zemědělství tam, kde dochází k narušení obchodu a dále by měla umět odstranit náznaky omezení hospodářské soutěže v oblasti vývozu, které tento obchod oslabují a být jednou z příčin otevření trhů s potravinami. Zároveň by ale měla přistupovat vnímavěji k produktům, které by mohly přinést užitek zvláště rozvojem zemím, a to pozvolnější liberalizací trhu.

Graf č. 3: Nejdůležitější zemědělské produkty EU (v %)

Zdroj: ec.europa.eu, Údaje, na které můžeme být pyšní, 2005

2.4 Podoba SZP v dalším plánovacím období 2014 – 2020

Protože 7leté plánovací období v roce 2013 skončí, Evropská komise navrhuje nové reformy pro budoucí podobu SZP v letech 2014 – 2020. Ty se týkají především přímých plateb, rozvoje venkova, jednotné společné organizace trhů a financování, řízení a sledování SZP.

2.4.1 Hlavní body reformy

Určitě nejdůležitějším a nejvíce diskutovaným tématem jsou přímé platby. Systém jednotné platby na plochu i systém jednotné platby na farmu mají být do konce roku

2013 ukončeny a vznikne vícesložkový systém, který bude obsahovat základní platbu poskytovanou na základě přidělených platebních nárocích, velkou složku bude tvořit ekologie neboli ozelenění a dále sem patří platba pro mladé zemědělce. Pod pojem ozelenění patří povinnost každého zemědělce udržovat trvalé porosty, střídání nejméně 3 plodin na obdělávané půdě a nechat min. 7 % půdy neobděláné. Dále návrhy uvádí povinnost podporovat mladé zemědělce. Zavádí se také zastropování přímých plateb pro velké farmy. Tedy maximální výše dotace je 300 000 EUR. Dotace budou vypláceny pouze aktivním zemědělcům. Tím se rozumí fyzická nebo právnická osoba, u níž představuje podíl přímých plateb na celkových příjmech z nezemědělských činností minimálně 5 %. Nevztahuje se ovšem na zemědělce, jejichž přímé platby nepřekročily v minulém roce 5000 EUR.

Ohledně rozvoje venkova dochází k nahrazení stávajících os definováním nových priorit EU:

- „Podpora přenosu znalostí v zemědělství a lesnictví
- Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a životaschopnosti zemědělských hospodářství a lesnictví
- Podpora pro organizaci potravinového řetězce a řízení rizik
- Obnova, ochrana a udržení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví
- Podpora efektivního využívání zdrojů a přechod na nízkouhlíkové hospodaření v oblasti zemědělsko-potravinářského odvětví a lesnictví
- Podpora sociálního začleňování, redukce chudoby a ekonomický rozvoj venkovských oblastí“ (cmszp.cz, 2012).

Státy si budou moci vytvořit rezervy přidělené z 5 % z rozpočtu fondu pro rozvoj venkova a mohou převést 10% z přímých plateb do rozvoje venkova.

Mělo by do 30. 9. 2015 dojít ke zrušení cukerných kvót a snížení dovozních zemědělských dávek.

2.4.2 Budoucnost SZP v České republice

Česká republika bude ve vyjednávání o budoucí podobě SZP prosazovat větší tržní orientaci SZP, efektivitu vydávání prostředků, flexibilitu a usnadnění administrativních záležitostí. Díky administrativní obtížnosti Česká republika neschvaluje zastropování

přímých plateb. Ale napomáhá k prosazování rozvoje venkova. Co se týče ozeleňování, stát navrhuje toto opatření brát za dobrovolné a motivační.

Česká republika chce, aby SZP byla jednoduchá, transparentní a spravedlivá, proto podporuje systém jednotné platby na plochu, který je jednoduchý a administrativně nenáročný. Dále kvůli složitosti odmítá návrh na zastropování. Za nezbytné považuje definování aktivního zemědělce. Určitě je potřeba řešit problém stárnutí evropských zemědělců, a to podporou pro mladé zemědělce. Zjednodušení podpory by se mělo týkat i malých zemědělců, které by však mělo být z obou stran dobrovolné.

Za důležité stát bere ponechat registr vinic a práv na opětovnou výstavbu, díky které nebude možné provádět nekontrolované výsadby.

Cukr je strategická a citlivá komodita EU, proto ČR považuje za důležité ponechat společné organizace trhu s cukrem do roku 2020. Od roku 2014 by se zrušila oddělená platba za cukr placená pěstitelům cukrovky a to by znamenalo, že pěstitelé řepy by se přeorientovali na jiné komodity a zanikly by tak cukrovary.

Ohledně rozvoje venkova je určitě klíčovou záležitostí přenos znalostí a zkušeností na mladé zemědělce. Dále je podporována investiční pomoc zemědělským a potravinářským podnikům a také dotování méně příznivých oblastí. Stát vítá zalesňování půdy, obnovu poškozených lesů v důsledku přírodních katastrof a příslušná preventivní opatření. Jednou ze zásadních priorit ČR je zaručit pracovní místa na venkově a s tím související infrastrukturu a občanskou vybavenost venkovské sféry (cmszp.cz, 2012).

Ministři zemědělství a zástupci resortu zemědělství států Visegrádské čtyřky, tedy České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska rozšířené o Bulharsko, Rumunsko a Slovinsko se sešli v únoru 2012 v Brně, aby prodiskutovali budoucnost financování venkova po roce 2013. Za důležité a správné hodnotí ministr zemědělství Pavel Bendl možnost flexibility a poskytnutí peněz do rozvoje venkova podle individuálních potřeb (eagri.cz, 2012).

Návrhy na nové budoucí období značně zatíží státní rozpočet. Díky zavedení nového režimu přímých plateb bude potřeba založit nový administrativní systém. Pokud se bude objem finančních prostředků pohybovat ve stejné velikosti jako doposud, bude pro Program rozvoje venkova potřeba cca 80 mld. Kč ze státního rozpočtu. Co se týče

odvodů vlastních zdrojů do rozpočtu EU, ČR se účastní financování ve výši cca 4,64 mld. EUR (cmszp.cz, 2012).

Pokud bude nutné po analýze návrhů nařízení Evropské unie změnit zákon, takto bude vypadat harmonogram legislativního procesu.

Tab. č. 4: Návrh zákona

Duben – červenec 2012	Legislativní úpravy pracovního návrhu zákona
Srpen 2012	Vnitřní připomínkové řízení
Září 2012	Projednávání v poradě ministra
Říjen 2012	Meziresortní připomínkové řízení
Listopad 2012	Vypořádání meziresortního připomínkového řízení a příprava materiálu pro jednání vlády
Prosinec 2012	Předložení na Úřad vlády
Leden – březen 2013	Projednání v pracovních komisích Legislativní rady vlády
Březen 2013	Projednání ve schůzi vlády
Duben 2013	1. čtení v Poslanecké sněmovně
Květen – červen 2013	Jednání Zemědělského výboru Poslanecké sněmovny
Září 2013	2. a 3. Čtení v Poslanecké sněmovně
Říjen 2013	Projednání v Senátu
Listopad 2013	Podpis prezidenta republiky
Prosinec 2013	Publikace ve Sbírce zákonů
1. 1. 2014	Účinnost

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, vlastní zpracování, 2012

3 České zemědělství v rámci SZP EU

3.1 Vývoj českého zemědělství

Poválečné socialistické období přineslo změny, které ovlivnily celé národní hospodaření, obzvláště pak život na venkově. Vznikaly velké zemědělské podniky, jako Jednotná zemědělská družstva (JZD) a státní statky. V 80. letech dominoval socialistický sektor. Dokonce v roce 1989 byl podíl tohoto sektoru na celé zemědělské půdě až 98,7%. Neexistoval zde jakýkoliv náznak o snahu přiblížit se hospodaření ve vyspělých zemích světa. Tehdejší vedení neumělo pracovat s poskytnutými zdroji, které mělo k dispozici do budoucna. Mezi tyto zdroje patřily především pracovní síla, půda, energie a další výrobní prostředky.

Po roce 1989 došlo hlavně k transformaci tržního systému, k restituci a privatizaci zemědělské půdy. Z dlouhodobého hlediska se usilovalo o stabilizaci a neustálý vývoj stejně jako evropského zemědělství, tak i světového agrárního trhu.

Po pádu komunismu nastal rychlý pokles zemědělské produkce, chovu hospodářských zvířat, zmenšila se spotřeba průmyslových hnojiv, snížila se výnosnost zemědělských plodin, poklesl počet lidí pracujících v zemědělství a zhoršily se hospodářské výsledky zemědělských podniků. Na druhou stranu došlo k restitucím půdy a zemědělského majetku. Později docházelo k poklesu zemědělské produkce, zpomalení úbytku stavů skotu, už nedocházelo k tak velkému zmenšení zemědělců a ustálily se výnosy z obilovin a olejnin. Ovšem nedošlo k úplnému obratu ve vývoji, jak se předpokládalo. Po roce 1996 se opět začala snižovat jak zemědělská produkce, tak počet skotu a pokles se nevyhnul ani počtu zemědělců. Po roce 1998 se Česká republika začala připravovat na vstup do EU (geografie.webzdarma.cz, 2006).

3.2 Charakteristika českého zemědělství

Pro Českou republiku je zemědělská a na ní navazující potravinářská výroba typickým odvětvím. Zemědělství u nás si zakládá na stoletými přezkoušené tradici, která nám zajišťovala nejenom potravinovou soběstačnost, ale dokázala nás prosadit i v zahraničí. Pro Českou republiku je typické pěstování obilovin, cukrové řepy, brambor, olejnin,

lnu, chmele, ovoce a zeleniny, a také vinné révy. Co se týče živočišné výroby, převládá chov skotu, prasat, drůbeže, v menší míře i chov ovcí, koz a koní a v neposlední řadě chov ryb především v jižních Čechách.

Zemědělská půda v České republice zaujímá polovinu celkové rozlohy státu. Čeští zemědělci nyní hospodaří přibližně na 4 264 tis. ha zemědělské půdy. V posledních letech dochází k poklesu orné půdy a tyto plochy se postupně zatravňují. Naopak pozemky evidované jako trvalé travní porosty stále stoupají. Pro české zemědělství je typická velká roztrůstěnost vlastnictví půdy a velká pronajímaná plocha. V roce 2004 pracovalo v zemědělství okolo 141 tis. osob a bohužel tento počet stále klesá.

V zemědělství nedochází dnes již pouze k výrobě potravin, ale plní se zde i další funkce jak společenské tak i ekologické. Zemědělská činnost je specifická především pro venkov a ten bychom neměli podceňovat, ale pečovat o něj a podporovat ho. Zemědělci jsou k těmto podobným činnostem motivováni celou řadou dotací jak na národní, tak evropské úrovni (eagri.cz, 2006).

3.3 Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond (dále jen SZIF) je akreditovanou platební agenturou, která realizuje poskytování dotací Společné zemědělské politiky. Tyto dotace z EU jsou financovány ze dvou evropských fondů, z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). SZIF zprostředkovává finanční podporu z Evropské unie a národních zdrojů.

Jedná se o právnickou osobu se sídlem v Praze. Je zřízen podle zákona č. 256/2000 Sb. a náleží do působnosti Ministerstva zemědělství ČR. SZIF je tvořen centrálním pracovištěm a 7 regionálními odbory SZIF. Tyto odbory jsou v Praze, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Opavě. Statutárním orgánem je ředitel SZIF. Kontrolním orgánem je Dozorčí rada SZIF. Celkový počet zaměstnanců je okolo 850.

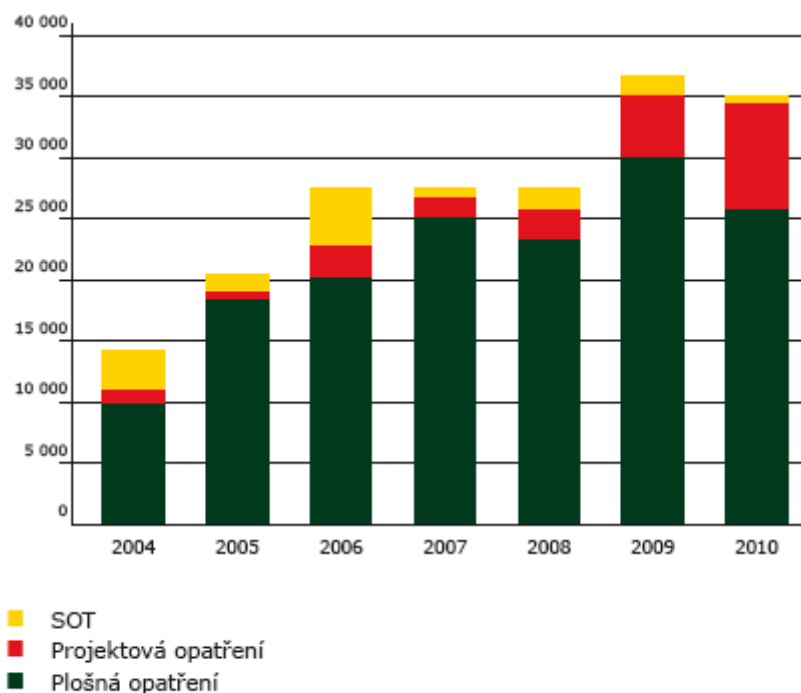
SZIF plní úkoly plynoucí ze Společné zemědělské politiky. V souladu s právem Evropské unie se uplatňují tři hlavní zásady - „společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a

finanční solidarita - financování ze společného fondu, do něhož všichni přispívají“ (szif.cz, Co je SZIF, 2010).

„SZIF rozhoduje o poskytnutí dotace v rámci opatření I. a II. pilíře Společné zemědělské politiky a kontroluje plnění podmínek poskytnutí dotace a v případě neplnění podmínek poskytování dotace stanoví sankce, provádí intervenční nákupy zemědělských výrobků a potravin a zajišťuje skladování těchto výrobků, prodává nebo jiným způsobem převádí intervenčně nakoupené zemědělské výrobky a potraviny, provádí činnosti související se systémem produkčních kvót, poskytuje subvence při vývozu zemědělských výrobků a potravin, rozhoduje o poskytnutí licence při dovozu a vývozu zemědělských výrobků a potravin a kontroluje plnění podmínek poskytnutí licence, ukládá, vybírá a odvádí finanční dávky z výroby cukru a v odvětví mléka a mléčných výrobků, provádí programy strukturální podpory a Program rozvoje venkova, provádí činnost související se systémem schvalování, registrace, evidence nebo uznávání producentů zemědělských výrobků nebo potravin v oblasti společných organizací trhu a strukturálních opatření, vykonává dozor nad plněním povinností vyplývajících pro fyzické a právnické osoby z přímo použitelného předpisu EU, provádí podporu kvalitních zemědělských výrobků a potravin, provádí činnosti zprostředkujícího subjektu podle přímo použitelných předpisů EU upravující strukturální fondy nebo Evropský rybářský fond, provádí činnosti související se získáváním, zpracováním a předáváním cenových a tržních informací, včetně evidence smluv, podle příslušných předpisů EU. SZIF dále spravuje a propaguje značku kvality KLASA a nově od roku 2012 také značku Regionální potravina“ (Propagační materiál SZIF, Pomáháme českému zemědělství, 2011).

V roce 2011 SZIF přijal okolo 100 tisíc žádostí o dotace a provedl přes 15 tisíc kontrol.

Graf č. 4: Přehled vyplacených finančních prostředků v rámci všech opatření administrovaných SZIF v letech 2004 – 2010 (v mld. Kč)

Zdroj: Propagační materiál SZIF, Pomáháme českému zemědělství, 2011

V roce 2011 bylo vyplaceno kolem 37 miliard korun dotací na Společnou zemědělskou politiku.

Společná zemědělská politika stojí na dvou pilířích. Tyto pilíře jsou rozdílné ve zdrojích financování a charakterem finančních podpor. Do prvního pilíře patří přímé platby a Společná organizace trhu. Dotace patřící do tohoto pilíře byly do konce roku 2006 financovány z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), nyní jsou financovány z rozpočtu EU, konkrétně z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF). Co se týče druhého pilíře, tak sem řadíme Program rozvoje venkova a Operační program Rybářství. Tento pilíř byl do konce roku 2006 také financován z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), v současné době je však dotován z rozpočtu EU, a to z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z národních rozpočtů členských států (Propagační materiál SZIF, Pomáháme českému zemědělství, 2011).

Hlavní poskytovanou finanční dotací jsou přímé platby. Program rozvoje venkova (PRV) byl spuštěn teprve v roce 2007. Dále určitě důležitou finanční podporou jsou

tržní opatření Společného evropského trhu, které se zabývají výkyvy poptávky a nabídky na trhu a zajišťují zemědělcům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání (szif.cz, Co je SZIF, 2010).

Graf č. 5: Režimy podpor administrované na SZIF

Zdroj: : Propagační materiál SZIF, Pomáháme českému zemědělství, 2011

3.3.1 Přímé platby

Přímé platby v České republice jsou od roku 2004 vedeny v systému jednotné platby na plochu. Bylo tak stanoveno Evropskou unií na základě společných pravidel. Podle přístupové smlouvy dochází k postupnému zvyšování přímých dotací novým členským státům. Žadatel podává Jednotnou žádost, která obsahuje navíc i žádost o národní doplňkové platby a žádosti o platby na plochu z Programu rozvoje venkova. Tato žádost se podává do 15. května daného hospodářského roku.

Jednotná žádost se dělí na žádosti o konkrétní platby. Patří sem jednotná platba na plochu, národní doplňkové platby k jednotné platbě na plochu, oddělená platba za cukr, oddělená platba za rajčata, platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, platba na tele masného typu, platba na ovce, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, platba na brambory pro výrobu škrobu, platba na chmel, platby v rámci méně příznivých oblastí, agroenvironmentální opatření a platby v rámci oblastí Natura 2000

na zemědělské půdě. Uvedené poslední tři platby jsou zařazeny do Programu rozvoje venkova.

Jednotná platba na plochu se řadí mezi hlavní platbu přímých plateb. Jejím nejdůležitějším cílem je zajistit zemědělcům stabilnější příjmy. Zemědělci se tedy mohou sami rozhodnout, co budou vyrábět a lépe se tak přizpůsobit poptávce. Dotace se přiděluje na zemědělskou půdu uvedenou jako způsobilou k poskytnutí platby, která je vedená v registru Veřejné půdy a musí být dodržena minimální výměra půdních bloků. Výše sazby pro tento rok (2012) je 90% sazby původních členských států EU (eagri.cz, 2009). Podpora se vztahuje na ornou půdu, travní porosty – stálé pastviny, ostatní travní porosty, vinice, chmelnice, ovocné sady a na jiné kultury upřesněné v prováděcích předpisech (Fajmon, 2006).

K jednotné platbě na plochu se nabízejí národní doplňkové platby (Top-Up). Tyto platby jsou zcela hrazeny z rozpočtu ČR a jejich cílem je zvýšit podporu výnosu zemědělců u vybraných strategických komodit. Patří sem platby na pěstování lnu, chmele, na chov přežvýkavců, ovcí a na pěstování plodin na orné půdě.

V letošním roce (2012) ale zatím není možné si podat žádost na Top-Up. Odůvodnění ministra zemědělství Petra Bendla: „Letos jsme nedostali žádné finanční prostředky na výplatu národních doplňkových plateb k přímým podporám. Proto Ministerstvo zemědělství prozatím nemůže přijímat žádosti na Top-Up v tomto roce. Rozhodně jsme se s tím ale nesmířili a o peníze na Top-Up pro naše zemědělce budeme bojovat“ (Böhmová, Tisková zpráva MZe, 2012).

3.3.2 Společná organizace trhu

Společná organizace trhu (SOT) se týká komodit, u kterých Evropská unie určuje podmínky výroby a obchodu a napomáhá jim pomocí některých intervenčních zásahů, dotacemi, licenční politikou při dovozu a vývozu výrobků a vhodným uspořádáním obchodních podmínek. Cílem této organizace je snažit se minimalizovat výkyvy v nabídce výrobků tak, aby nabídka neklesala a také ustálit ceny spotřebiteli. Pro každou Společnou organizaci trhu jsou stanovena společná pravidla pro všechny členské státy EU. Dělíme jí na dva typy, a to na rostlinnou a živočišnou výrobu.

Co se týče rostlinné výroby v České republice, jedná se hlavně o trh s vínem, ovocem a zeleninou, dále pak o obiloviny, cukr, mléko a mléčné výrobky. U živočišné výroby je to pak hlavně chov hovězího, vepřového a drůbežího masa.

Od vstupu ČR do EU spadají do Společné organizace trhu intervenční nákupy a prodeje, především obiloviny, cukr, sušené odstředěné mléko a máslo. Dále se jedná o podpory a dotace. Zde můžeme zmínit například program Ovoce do škol, podpora školního mléka, podpora soukromého skladování, podpora investic u vína, podpora včelařství, podpora Propagace zemědělských produktů a další. A v neposlední řadě sem patří kvótování výroby, hlavně cukru, bramborového škrobu a mléka. Ohledně obchodování se třetími zeměmi se vydává dovozní a vývozní licence a vývozní subvence (Propagační materiál SZIF, Pomáháme českému zemědělství, 2011).

3.3.3 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova České republiky poskytuje dotace z Evropské unie, konkrétně z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (dále jen EZFRV). Nyní probíhá tento program pro období 2007 – 2013. Řídícím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR a zprostředkujícím subjektem je Státní zemědělský intervenční fond. Tento program přispívá ke splnění stanovených cílů, jako jsou rozvoj venkovského prostoru České republiky, vylepšení životního prostředí a zmírnění záporných vlivů intenzivního zemědělství na životní prostředí. Dále také program podporuje podnikání na venkově, vytváří nová pracovní místa, snižuje míru nezaměstnanosti na venkově a zdůrazňuje důležitost obyvatel na venkově.

Program rozvoje venkova plní cíle Lisabonské strategie. To znamená, že se jedná o společnost založenou na znalostech, funguje zde vnitřní trh a podnikatelské prostředí, také trh práce a snaží se o udržitelný rozvoj.

Základní struktura Programu se dělí na 4 osy, které se značí římskými číslicemi. Nyní se pokusím stručně popsat tyto osy, abychom věděli, čím se od sebe liší.

Osa I pomáhá ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posiluje podnikání v zemědělské produkci a s tím související potravinářství. Z celkových finančních prostředků z EZFRV je ose I poskytováno 22,39 % financí. Hlavní oblastí je modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a zvyšování hodnoty zemědělských produktů. I proto je do této osy investováno nejvíce financí. Neměli

bychom ještě zapomenout zmínit oblast odborného vzdělávání a informační činnost a oblasti týkající se zahájení činnosti mladých zemědělců a předčasné ukončení zemědělské činnosti, kterými se budu zabývat v praktické části mé práce.

Osa II se zabývá zlepšováním životního prostředí a krajiny. Tady představuje hlavní oblast podpora a rozvoj lesů a ochrana vody a půdy.

Do osy III spadá rozvoj životních podmínek na venkově a diverzifikace hospodářství venkova. Tato osa se zabývá řešením problémů se snižováním obyvatel na venkově, s poklesem pracovních míst v zemědělství, podporuje obnovitelné zdroje energie a také ochranu životních památek.

A nakonec osa IV, která se nazývá Leader. Jedná se o systém, jakým jsou akce rozvoje venkova uskutečňovány a navzájem propojeny. Spíše je jen metodou k čerpání finančních prostředků z os I, II a III. Hlavním účelem je zlepšit kvalitu života na venkově, podpořit ekonomický potenciál a ocenit dědictví venkova. Osa se rozděluje na tři opatření: místní akční skupina, realizace místní rozvojové strategie a nakonec realizace projektů spolupráce (szif.cz, 2010).

4 Zahájení činnosti mladých zemědělců

V této části své práce se budu zabývat podporou mladých začínajících zemědělců. Tedy jak jsou financováni z Evropské unie, o jaké konkrétní finanční prostředky si mohou požádat, jak probíhá celý proces žádosti o dotace.

Na úvod bych lehce nastínila pojem „mladý začínající zemědělec“. Mezi tuto skupinu řadíme fyzické nebo právnické osoby, které provozují zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Také musí splňovat podmínku, že musí být mladší než 40 let a zemědělskou činnost zahajuje poprvé. Příjemcem dotace může být také zemědělec, který zahajuje činnost v rámci právnické osoby, musí však tento podnik řídit a zároveň se podílet na základním jmění z více než 50%.

Dotace pro začínající mladé zemědělce může být použita na rekonstrukci a výstavbu zemědělských staveb jak pro živočišnou výrobu zahrnující chov hospodářských zvířat, tak pro rostlinnou výrobu jako jsou skladové prostory nebo manipulační plochy. Dále je možné získat podporu na techniku a technologii pro živočišnou i rostlinnou výrobu, pro vlastní zpracování produkce zemědělské výroby a pro nákup půdy (szif.cz, 2010).

Aktuální zpráva z ministerstva říká, že v roce 2012 bude zahájen příjem žádostí o dotaci místo plánového podzimu už v červnu 2012. Mladý zemědělec tak může dostat až jeden milion korun (40 000 EUR). Tato podpora je určitě jedna z nejdůležitějších priorit resortu, protože podle průzkumů dvě třetiny zemědělců jsou starší 50 let a mladých zemědělců je čím dál tím méně. A proto by tento program měl nalákat mladé lidi a oživit tak zemědělství.

Podporu začínajícím zemědělcům poskytuje Ministerstvo zemědělství prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu. Finanční prostředky na tyto dotace jsou poskytovány ze 75 % ze zdrojů Evropské unie a z 25 % z českého státního rozpočtu (aagri.cz, 2012).

Jak ukazuje následující tabulka, v roce 2010 bylo v ČR pro zahájení činnosti mladých zemědělců vyplaceno 81 954 tis. Kč. V celé EU pak 245 865 tis. Kč. Celkem tedy za rok 2010 bylo poskytnuto mladým zemědělcům 327 819 tis. Kč.

Na Program rozvoje venkova bylo celkem v roce 2010 vynaloženo 15 946 498 tis. Kč, z toho 3 537 283 tis. Kč ze státního rozpočtu a 12 409 215 tis. Kč z rozpočtu EU (Výroční zpráva SZIF za rok 2010, 2011).

Doposud Ministerstvo zemědělství ČR rozdělilo v rámci opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců celkem 1,4 miliardy korun, a to téměř 1 300 žadatelům. Letos v červnu se bude otevírat 17. kolo příjmů žádostí, které bude poskytovat až 150 milionů korun (aagri.cz, 2012).

Tab. č. 5: Vyplacené prostředky na Osu I z Programu rozvoje venkova v roce 2010 (v tis. Kč)

Program rozvoje venkova		Finanční prostředky vyplacené v roce 2010 (v tis. Kč)		
		ČR	EU	Celkem
Osa I	I.1.1. Modernizace zemědělských podniků	357 647	1 072 940	1 430 587
	I.1.2. Investice do lesů	84 265	252 796	337 061
	I.1.3. Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	119 026	357 078	476 104
	I.1.4. Pozemkové úpravy	253 667	761 000	1 014 667
	I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost	8 241	24 724	32 965
	I.3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců	81 954	245 865	327 819
	I.3.3. Předčasné ukončení zeměd. činnosti	14 859	44 577	59 436
	I.3.4. Využívání poradenských služeb	6 997	20 990	27 987
	Osa I celkem		926 656	2 779 970

Zdroj: SZIF.cz, Výroční zpráva o činnosti Státního zemědělského intervenčního fondu a čerpání finančních prostředků za rok 2010, 2011

4.1 Konkrétní soukromí zemědělci

Pro mou práci jsem si vybrala dva soukromé zemědělce. Oba případy jsou ojedinělé tím, že zde došlo nedávno ke dvěma zásadním změnám. Starší zemědělec předčasně ukončoval svou zemědělskou činnost a všechny majetek převáděl na svého syna, který zahajoval činnost jako mladý zemědělec. Budu proto popisovat situaci, kdy dochází k ukončování zemědělské činnosti a naopak k začátku činnosti nového zemědělce. První zemědělec se zaměřuje pouze na ornou půdu. V druhém případě popíšu situaci, jak hospodaří zemědělec s dobyt看kem.

4.1.1 Charakteristika prvního zemědělce

Navštívila jsem v Tymákově u Plzně statek, který se může chlubit rodinnou tradicí. Bydlí zde Ing. Pavel Pouba se ženou a jejich dvacetiletý syn Jindřich Pouba. Pan Pavel se věnuje zemědělství od roku 1992, syn od roku 2009. V této usedlosti bydlel pan Pavel se svými rodiči. Později stavení zdědil. Prostor se stodolou nacházející se za stavením rodičům také patřil, ale v době socialismu jim byl znárodněn pro JZD, které zde vybudovalo kravín. Ten tady vydržel až do roku 1988. Rok kravín zel prázdnotou a po roce 1989 bylo místo vráceno původním majitelům ovšem v hrozném stavu. Po dvou letech rekonstrukcí se podařilo stodolu alespoň z části opravit, aby bylo možné někam uskladnit stroje.

V celé obci Tymákov aktivně hospodaří 4 zemědělci, z toho 2 na plný úvazek a 2 při práci. Celé rodinné hospodářství Poubových má 93 hektarů. 20% půdy je vlastní, z toho 14 hektarů pan Pavel zdědil po rodičích a zbylých 6 hektarů dokoupil. Ostatní půda je pronajatá. 10 hektarů od obce, 6 hektarů od státu, konkrétně od Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a zbytek do soukromých osob. Všechna půda je orná, trvalé travní porosty tvoří pouze 1,5 hektaru.

V celém hospodářství pracují pouze pan Pavel a jeho syn. Syn je studentem Západočeské univerzity v Plzni. Konkrétně studuje na Fakultě aplikovaných věd. V budoucnu by se chtěl věnovat oboru, který studuje a statek a zemědělství provozovat spíše jako vedlejší činnost. V sezóně, tj. od června do září, chodí občas vypomocť bratr pana Pavla, který je již v důchodu. Snahou celé rodiny je vést tento statek i nadále v rodinném prostředí.

Jejich zemědělství se zaměřuje pouze na rostlinnou výrobu. Jedná se hlavně o pěstování obilí a řepky olejky. Tyto produkty se ze 100 % prodávají do ZNZ, a.s. Přeštice. V minulém roce se pšenice a ječmen prodávaly do výkupu Přeštice za 3800,- Kč za tunu a řepka za 10 500,- Kč za tunu. Prodej řepky touto cenou dosáhl svého maxima v historii. Za zmínku ještě stojí pěstování brambor v malém množství, které se prodává v obci formou tzv. prodeje ze dvora. Dále se stejným způsobem uskutečňuje drobný prodej obilí v obci pro malé chovatele. V loňském roce byl pan Pavel s cenou, za kterou prodávají produkty do výkupu, velice spokojen. Bohužel tak dobré ceny nejsou každý rok. Někdy kolísají až o polovinu, proto je rostlinná výroba a příjmy z ní velmi nejistá.

Jinak jsou s výkupem Přeštice spokojeni a mají s nimi dobré vztahy. Protože pan Pavel nemá velké skladovací prostory, potřebuje v době žní produkty okamžitě odvázet. Výkup Přeštice je nápomocný a posílá denně i dva kamiony. ZNZ, a.s. Přeštice z odkoupených výrobků vyrábí krmné směsi, se zbytkem pak dále obchodují.

Co se týká strojů, vlastní jich rodina poměrně hodně. Jsou tak schopni pokrýt potřebu polních prací vlastními silami. Nejdražším je traktor Valtra, rok výroby 2008. Další traktor je značky CASE, který byl vyroben v roce 2011 a byl částečně zakoupen z dotace pro začínající mladé zemědělce. Z dotace byla zakoupena také secí kombinace Pöttinger a diskový podmítač Gal vyrobené z roku 2010. Rodina dále vlastní kombajn E 514 (rok výroby 1987), pluh Agronom z roku 1991, tři traktorové vleky, teleskopický nakladač JCB, Cambridgeské válce české výroby, sazeč brambor, vyorávač brambor a plečku na brambory.

A nyní už přejdeme k dotacím. Hlavním příjmem zemědělce tvoří přímé platby, a to pouze zjednodušená platba na plochu, která se počítá na hektar zemědělské půdy. Tyto platby tvoří okolo 30 – 50 % z celkového příjmu zemědělce. To záleží na výši ročních tržeb za prodeje produktů. Dříve také zemědělec využíval národní doplňkové platby. Ty jsou dotovány z národního rozpočtu. Bohužel v dnešní době je již tato forma pomoci zrušena.

V následující tabulce č. 6 jsou vypsány dotace pana Pavla Pouby, které dostal do roku 2004 do roku 2011. V každém roce dostával Jednotnou platbu na plochu, která se s rostoucím rokem zvyšovala. Až do roku 2008 pobíral Agroenvironmetální opatření na meziplodiny. Toto opatření je součástí programového dokumentu Horizontální plán rozvoje venkova. Jeho úkolem je podporovat využití zemědělské půdy tak, aby bylo v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. V současné době je tento program již uzavřen a nahrazuje ho Program rozvoje venkova, konkrétně Osa II. Do roku 2010 také dostával doplňkovou platbu TOP – UP, která v současné době neprobíhá. V roce 2010 předčasně ukončil zemědělskou činnost a dostal první platbu za jeden měsíc, a to v částce 18 000 Kč. Nyní už pobírá jen dotaci z předčasného odchodu ze zemědělského podnikání.

Tab. č. 6: Přijaté dotace Pana Pavla Pouby v letech 2004 – 2011 (v Kč)

Rok	Program	Počet ha	Výše dotace v Kč
2004	Jednotná platba na plochu (SAPS)	93,42	170 995,96
	Agroenvironmentální opatření (AEO)	16	73 280
2005	SAPS	93,37	197 076,07
	TOP - UP	85,54	198 016,56
	AEO	16	73 280
2006	SAPS	93,23	234 734,49
	TOP – UP	93,10	208 581,24
	AEO	15,73	72 043,40
2007	SAPS	93,23	260 251,58
	TOP – UP	93,23	163 627,97
	AEO	16	73 280
2008	SAPS	93,23	286 467,82
	TOP – UP	93,23	125 058,72
	AEO	12	54 960
2009	SAPS	93,07	345 289,70
	TOP - UP	93,07	110 194,88
2010	SAPS	93,07	377 938,67
	TOP – UP	93,07	47 847,28
	Předčasné ukončení zemědělské činnosti		18 000
2011	Předčasné ukončení zemědělské činnosti		216 000

Zdroj: szif.cz, vlastní zpracování, 2012

4.1.2. Dotace pro začínajícího mladého zemědělce

Začínající zemědělec Jindřich splňoval podmínku, že nebyl v minulosti evidován jako zemědělský podnikatel a je mu pod 40 let. Mohl se tedy stát začínajícím mladým zemědělcem. Jedná se o přímou dotaci na podnikatelskou činnost, která je ve dvou splátkách. Jindřich dostal dotaci ve výši 1.031.480 Kč. Částka se také může dostat v eurech, a to maximálně ve výši 40 000 EUR podle kurzu. První splátku, která činila 500 000 Kč, dostal Jindřich při podpisu Dohody. Druhou splátku dostal po předložení Žádosti o proplacení. Platí pro něj pravidlo, že i když využil dotaci jako fyzická osoba, už o ní nemůže žádat jako právnická osoba.

Zažádal si o dotaci na nákup zemědělské techniky, konkrétně na secí kombinaci, podmítač Gal a na rekonstrukci skladu zemědělských komodit. Zde došlo ke zrekonstruování podlahy. A v poslední řadě na proplacení části cca 150 000 – 200 000 Kč z traktoru CASE.

Proces podání žádosti je dosti náročný. Poubovi spadají pod Regionální odbor SZIF v Českých Budějovicích. Žádost podávali ve vypsáném 9. kole, které probíhalo od 23. února do 8. března roku 2010. V tomto kole bylo podáno 889 žádostí s celkovým nárokem na 975 553 tis. Kč. Schváleno bylo 277 žádostí v celkové výši 304.618.092 Kč (Výroční zpráva SZIF za rok 2010, 2011). Po několika konzultacích přímo na odboru v Českých Budějovicích Jindřich podal žádost o dotaci, která obsahovala okolo 50 stran příloh. Povinnou částí byla mimo jiné osnova podnikatelského plánu, viz příloha A. Úřad žádost zkontroluje, doplní, případně vyzve k opravení. Poté proběhlo vyhodnocování pomocí preferenčních kritérií Programu rozvoje venkova (viz příloha B) a podle počtu získaných bodů byly žádosti seřazeny sestupně. Jindřich získal mimo jiné v hodnocení body navíc za převedení majetku od otce. Do 2 až 3 měsíců se list se schválenými žádostmi zveřejnil na webových stránkách SZIF. Poté byl Jindřich vyzván k podpisu Dohody, což je smlouva, kterou se žadatel zavazuje, že do 24 měsíců splní podmínky určeného projektu.

Protože Jindřich žádal o hodnotu vyšší než 500 000 Kč na nákup strojů, musel uskutečnit výběrové řízení a provádět s tím související úkony a vést řádnou dokumentaci. Podmínkou také bylo, že se muselo vybírat nejméně ze tří nabídek od jednotlivých dodavatelů. Secí kombinaci a podmítač Gal se kupoval v jednom roce a výběrové řízení vyhrála firma Agrowest Plzeň. V dalším roce se pak kupoval traktor CASE od firmy CSK Agro Přeštice. Podmínkou získání dotace bylo, že si nákup strojů i stavbu musel Jindřich zaplatit z vlastních zdrojů a až po předložení dokladů o zaplacení a schválení SZIF došlo k proplacení. Protože se nejednalo o malou investici a našetřit peníze na celý projekt nebylo jednoduché, rozložila se tato investice na 2 roky. Rekonstrukce podlahy stála 100 000 Kč, proto se zde výběrové řízení dělat nemuselo. Podání žádosti o proplacení se mohlo uskutečnit až potom, co Jindřich splnil všechny stanovené podmínky, a celá částka byla zaplacená. Tato žádost se skládala ze 7 stran žádosti a asi 170 stran příloh. Nejvíce z příloh zabíralo výběrové řízení. Podmínkou je, že svůj podnikatelský plán musí realizovat 5 let. Tyto stroje a ani sklad nesmí být

pronajímán ani provozován jiným subjektem. Po dobu plnění podnikatelského plánu musí žadatel dosahovat minimálně 45 % příjmů ze zemědělské prvovýroby. Dále je potřeba po dobu 5 let vykazovat ekonomický výsledek, a to 120 000 Kč zisku, a každý rok se musí posílat na SZIF hlášení pro kontrolu realizace projektu.

Výhodou této podpory je obdržení zálohy, tedy 500 000 Kč, už při podpisu Dohody. Nevýhodou se může zdát, že tato dotace není nároková a dále vysoká náročnost na splnění všech administrativních i ekonomických podmínek.

Tabulka č. 7 ukazuje přijaté dotace Jindřicha Pouby. V roce 2010 využil Program pro mladé začínající zemědělce a při podpisu Dohody dostal zálohu 500 000Kč. Zbytek peněz, tedy 531 480 Kč mu bylo doplaceno v roce 2012. První dotace na Jednotnou platbu na plochu mu byla vyplacena v roce 2011.

Tab. č. 7: Přijaté dotace Jindřicha Pouby v letech 2010 – 2012 (v Kč)

Rok	Program	Počet ha	Výše dotace
2010	Mladý začínající zemědělec		Záloha 500 000,- Kč
2011	SAPS	92,80	434 907,22,- Kč
2012	Mladý začínající zemědělec		Doplatek 531 480,- Kč

Zdroj: szif.cz, vlastní zpracování, 2012

4.1.3 Dotace na předčasné ukončení zemědělské činnosti

Jedná se o opatření, které má motivovat starší zemědělce po dosažení 55 let věku k ukončení aktivní zemědělské činnosti. Uvolnili by tak místa pro mladší zemědělce a došlo by také k posílení trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Cílem tohoto opatření je především docílení významných strukturálních změn v zemědělství, vývoj vědomostí, zesílení lidského potenciálu a nárůst konkurenceschopnosti. V roce 2010 bylo v ČR podáno 133 Žádostí o dotaci a bylo vyplaceno 14 859 tis. Kč. V Evropské unii pak 44 577 tis. Kč (Výroční zpráva szif.cz, 2011).

Kontaktním místem, kam pan Pavel Pouba odevzdával veškeré dokumentace, je opět Regionální odbor SZIF České Budějovice. Postupitelem neboli žadatelem může být pouze fyzická osoba. Dále musí být zemědělským podnikatelem, který ukončí veškerou podnikatelskou činnost v zemědělství. Nesmí tedy podnikat v zemědělství, být

zaměstnaný v zemědělství, ani jinak v zemědělství pracovat. Dosahuje minimálně věku 55 let, ale nedosahuje věku potřebného pro nárok na starobní důchod, anebo nesmí být mladší o více než deset let od věku, který je běžný k odchodu do starobního důchodu. Nesmí pobírat předčasný ani řádný starobní důchod. Musí alespoň 10 let před podáním Žádosti o dotaci provozovat jako podnikatel zemědělskou činnost a minimálně poslední 3 roky podnikat vlastním jménem a na vlastní odpovědnost v převáděném zemědělském podniku. V těchto posledních 3 letech musí dosáhnout podíl jeho příjmů ze zemědělské prvovýroby minimálně 55% na jeho celkových příjmech a příjem ze zemědělské prvovýroby činit průměrně 500 000 Kč za rok. Výměra jeho zemědělské půdy musí být minimálně 0,5 hektaru. Po dobu předcházejících 3 let nesmí být na majetek žadatele uvaleno konkurzní řízení. Po zařazení do tohoto opatření musí žadatel plnit podmínky tohoto opatření po dobu 15 let nebo do dosáhnutí 70 let věku. Má 12 měsíců na to, aby převedl svoje veškeré hospodářství.

Nabyvatelem může být buď jako v našem případě mladý začínající zemědělec-příjemce dotace z opatření I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců nebo zemědělský podnikatel, tedy fyzická nebo právnická osoba, která podniká v zemědělství a hospodářství převezme za účelem zvětšení svého podniku. Fyzické osobě ani společníku právnické osoby nesmí být více než 40 let a podmínkou navíc u právnické osoby je, že se podílí na základním jmění z více než 50%. Nabyvatel musí podnikat na zemědělském podniku převedeném od postupitele nejméně 5 let.

Na rozdíl od zahájení činnosti mladých zemědělců se v případě předčasného ukončení zemědělské činnosti nevypisují kola žádostí, ale žádosti jsou přijímány celoročně. Pokud SZIF schválí Žádost o dotaci (viz příloha C), pošle žadateli písemné Sdělení. Do 12 měsíců od podání Žádosti o dotaci se musí požádat o první žádost o proplacení společně s doklady dokazující převod podniku. SZIF opět provede administrativní kontrolu a pokud je První žádost schválena, pošle žadateli výzvu k podepsání Dohody. Obsahem Dohody je především určení žadatele, určení nabyvatele, závazek nabyvatele, závazky žadatele, výše dotace a podpis žadatele dotace a zástupce SZIF. O poskytnutí Žádosti o proplacení se žádá každý rok, vždy do 15. 2. příslušného roku na příslušný regionální odbor SZIF. Po schválení je posláno žadateli Sdělení s výší dotace pro daný rok. Pokud dojde ke zpoždění podání Žádosti o proplacení o déle než 25 kalendářních dnů, nebude pro daný rok částka proplacena.

Dotace je z 75% hrazena z rozpočtu Evropské unie a z 25% ze státního rozpočtu. Roční podpora je spočítána jako součet částky 75 000 Kč a částky vypočtenou jako součin sazby 4 700 Kč na 1 hektar převedené zemědělské půdy. Maximální počet hektarů počítaných do výpočtu dotace je 30. Pan Pavel dostává ročně částku $30 \times 4\,700 + 75\,000 = 216\,000$ Kč. Z této částky pan Pavel musí celý rok žít a ještě si z ní zaplatit pojištění. Jakmile žadatel začne dostávat starobní důchod, je mu od dalšího roku vyplácena dotace snižená o tento starobní důchod za minulý rok.

A jak plánuje Jindřich budoucnost? O tento statek by se chtěl určitě starat dále, i když v budoucnu by se rád věnoval i něčemu jinému než jenom zemědělství. Díky tomu, že hospodářství je založeno na rodinné tradici, bude ho chtít Jindřich zachovat a určitě půdu nerozprodat. V plánu má nakoupit ještě jeden kombajn. Nejbližším cílem je oslovit místní akční skupinu Aktivios. Tato místní akční skupina patří do Osy IV. Programu rozvoje venkova zvanou Leader. Jedná se o místné partnerství, které může realizovat projekty v rámci Strategického plánu Leader. Tento plán je zaměřen především na vybraná témata rozvoje venkova, která jsou pro dané území důležitá. Občanské sdružení Aktivios působí na jižním Plzeňsku, konkrétně na Přešticu, Blovicku, Staroplzenecku a na části Mirošovska. Skládá se ze zástupců veřejné sféry, neziskových organizací a místních podnikatelů a farmářů. Dohromady ji tvoří 40 členů. Mezi priority strategie Aktivios patří lidské zdroje, životní prostředí, kulturní dědictví, cestovní ruch a spolupráce. Z Programu rozvoje venkova je poskytnuto místní akční skupině několik desítek milionů korun.

Tab. č. 8: Čerpané dotace Oblastního sdružení Aktivios (v Kč)

Rok	Fond	České zdroje v Kč	Evropské zdroje v Kč	Celkem
2010	EZFRV	71 716	286 863	358 579
2011	EZFRV	148 364,93	593 457,63	741 822,56

Zdroj: Seznam příjemců dotací, szif.cz, vlastní zpracování

Od 16.5.2012 do 18.5.2012 bude možnost požádat o dotaci v rámci opatření Realizace místní rozvojové strategie. Pro tuto výzvu je připraveno 4,2 mil. Kč. Pan Jindřich si bude žádat o dotaci v oblasti Modernizace zemědělských podniků. Chtěl by postavit halu na skladování obilí. Již absolvoval školení konané 17.4.2012 v Přešticích. Je

možné poskytnout dotaci od 100 000 Kč do 1.000.000 Kč. Žádost o dotaci předkládá žadatel do kanceláře Místní akční skupiny. V našem případě tedy do kanceláře v budově obecního úřadu v Nezdicích. Dojde k administrativní kontrole a předání projektu k posouzení Programovému výboru Občanského sdružení Aktivios. Vybrané projekty předkládá Místní akční skupina regionálnímu odboru SZIF České Budějovice. Pokud dojde ke schválení, je žadatelům nabídnuta Dohoda o poskytnutí dotace. Do 24 měsíců od podepsání Dohody pak musí být dokončena realizace projektu a do dalších 24 měsíců musí být podána Žádost o proplacení výdajů (www.mas-aktivios.cz, 2012). Panu Jindřichovi by moc postavení skladové haly pomohlo. Protože žádný nemá, v době žní má spoustu práce se sklizením a ještě musí řešit okamžitý odvoz obilí. Sklad by byl tedy velkým ulehčením. A další věc je, že odběratel ví, že pan Jindřich je na jeho odvozu a odkoupení závislý, a tedy si může stanovovat i cenu, jakou chce. Těžko je pak pan Jindřich může přesvědčovat k lepší ceně a kvalitě. Proto když bude mít skladovací prostory, bude si moci rozmyslet, kdy a kam obilí prodá a za jakou cenu.

Co se týče dalšího období, tedy 2014 – 2020, přál by si pan Jindřich spravedlivější rozdělování přímých plateb. Aby zemědělci ve všech členských zemích dostávali v průměru minimální podíl průměrné úrovně přímých plateb na úrovni EU. A tím by se omezily zisky a ztráty vnitrostátních finančních rámců.

Zajímalo mě, jak by na tom pan Jindřich byl, kdyby se už nechtěl věnovat zemědělství a půdu, kterou vlastní by začal pronajímat. Zaměřila jsem se tedy na cenu pachtu zemědělské půdy v EU. Zjistila jsem, že v ČR je jí věnována velká pozornost, neboť z celé EU je u nás nejvyšší procento pronajaté půdy. V letech 2006 a 2007 došlo v podstatě v celé EU k nárůstu cen pachtu. Bylo to způsobeno hlavně přechodem na platbu na podnik, kdy jsou přímé platby závislé na hektarech. V nových členských zemích jsou pachtu pod průměrem EU, v ČR je pachtovné zhruba na 50% úrovni EU. Z hlediska dalšího vývoje se v ČR nepředpokládá žádné rapidní zvýšení ceny pachtu a to hned z několika důvodů. V některých oblastech není konkurence mezi zájemci o pacht a majitelé pozemků jsou rádi, že se někdo stará o jejich pozemky. Navíc v očekávání, že se zvýší cena půdy, nemají ani zájem půdu prodávat.

Rostlinná výroba je ovlivňována mnoha vnějšími faktory, jako například výkyvy počasí, kvalita orné půdy apod. Proti těmto a dalším vlivům existuje možnost zemědělského

pojištění. Konkrétně se pojištění vztahuje proti ztrátě na výnosech u plodin při škodách zapříčiněných klimatickými riziky, jako jsou krupobití, vichřice a povodně. Naproti tomu je možnost pojištění proti výskytu nových rizik, jako jsou onemocnění nebo nákazy ohrožující chovy hospodářských zvířat. A v neposlední řadě existuje ochrana majetku proti živelným katastrofám. Poubovi využívají pojištění u GENERALI Pojišťovna a.s. Pojištění zahrnuje zemědělskou techniku a stodolu, kde jsou stroje uskladněny. Jsou chráněni proti přírodnímu nebezpečí, povodním, přírodní katastrofě a havárii stroje. Protože se zabývají pěstováním plodin za účelem hospodářského přínosu, využívají pojištění připadající na pojistné události, které mají vliv na snížení výnosu té části plodiny, pro niž je pěstována. Jedná se o pojištění obilnin a olejnin proti krupobití a vichřici, záplavám a povodním a živlu, který zahrnuje požár, přímý úder blesku, vichřice, krupobití, pád stromu nebo stožáru.

4.1.4 Popis druhého zemědělce

Druhý zemědělec, kterého jsem navštívila, hospodaří v okolí Strážova na Klatovsku. Vybrala jsem si ho proto, že tato lokalita je situována do vyšších nadmořských výšek, tudíž se zde zemědělství zaměřuje spíše na chov dobytka než na pěstební činnost. Tento farmář nechtěl být jmenován, respektuji jeho přání a budu ho tedy v této práci nazývat pan Novák.

Panu Novákovi je 28 let a zemědělskou činnost provozuje již 7 let. Prvních 5 let podnikal s otcem. Ten ale také odešel do předčasného důchodu na základě využití dotačního titulu. A tak pan Novák převzal farmu po otci a nyní podniká samostatně. Jedná se o rodinnou farmu, kam mu chodí vypomáhat matka s otcem, kteří jsou již v důchodu a manželka, která má ovšem jiné zaměstnání. Protože se dříve pan Novák věnoval tzv. černému řemeslu, je vyučený strojní zámečnick, nyní se mu tato zkušenost hodí při stavbě nových stájí, které jsou z větší části z ocelových konstrukcí.

Rozloha celého hospodářství je 108 hektarů. Z toho 98,5 hektarů jsou pastviny a kolem 9,5 hektarů je orná půda. Z celkových hektarů je pouze 20% vlastní, zbytek jsou pronajaté. 15% vlastní půdy získal otec pana Nováka restitucí. Zbylých 5 % koupil pan Novák z dotace pro začínající mladé zemědělce. Postupně se pan Novák snaží dokupovat další hektary půdy do svého vlastnictví.

Jak už jsem zmínila, pan Novák chová hovězí dobytek. Nyní má kolem 100 kusů dobytka. V tuzemsku prodává dobytek do podniku Jatka Blovice. Cena hovězího v živé váze se pohybuje mezi 42 – 48 Kč/kg. V poslední době ale přibližně polovina dodávek směřuje do SRN. Tam je cena přibližně o 3 Kč na kg více. Tyto ceny se ale neustále mění a je nutno neustále sledovat trh. S odběrateli je spokojen především díky dobře domluvené platební morálce.

Co se týče strojů, vlastní pan Novák dva velké traktory, baličku na seno, obrabečku, vůz na sběr sena a nakladač na vyklízení hnoje z kravína. V případě potřeby využívá služeb okolních zemědělců nebo firmy První Víteňská s.r.o.

Z dotací pan Novák dostává přímé platby, konkrétně zjednodušenou platbu na plochu. Tyto platby v jednotlivých letech mírně kolísají, nyní činí okolo 65 – 70 % z celkového příjmu zemědělce. V roce 2005 využil pan Novák podpory pro začínající mladé zemědělce ke koupi půdy a k postavení části stáje. V roce 2010 odešel jeho otec do předčasného důchodu a pobírá nyní podporu z předčasného ukončení činnosti. Při zpracování žádostí o dotace využívá pan Novák služby poradenské firmy, se kterou spolupracuje i v jiných otázkách jeho činnosti.

V současné době probíhá dostavba kolny a stáje. Díky svému mládí, by se pan Novák rád ještě zaměřil na finanční pomoc ze strany státu. Konkrétně chce nakoupit další hektary půdy, které potřebuje pro lepší využití kapacity strojů, které vlastní. V případě, že by půdu kupoval od soukromých zemědělců, mohl by využít pomoci od Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF), který by poskytl finanční podporu části úroků z úvěru a podporu pojištění. Naopak kdyby kupoval půdu od státu, Pozemkový fond České republiky by mu nabídl postupné placení splátek a to až na 30 let.

V současné době je pan Novák se svým podnikáním spokojen. Avšak dodává, že jeho budoucnost stejně jako ostatních zemědělců, kteří mají podobné farmy, je závislá i na podpoře státu a EU.

Pan Novák by mohl využít pojištění hospodářských zvířat. Jedná se o pojištění skotu, prasat, ovcí, koz, a drůbeže. Toto pojištění chrání hospodářská zvířata pro případ uhynutí, utracení nebo porážky v důsledku nákazy, infekčního onemocnění, zasažení zvířete elektrickým proudem nebo katastrofického nebezpečí.

4.2 Budoucí perspektiva mladých zemědělců

Budoucí perspektiva je pro mladé zemědělce příznivá. Od nového plánovacího období by měla být zavedena povinná podpora pro mladé zemědělce, která je určena zemědělcům začínajícím se zemědělskou činností, kteří jsou mladší 40 let a kteří mají odpovídající dovednosti. Zemědělec může tuto platbu obdržet maximálně po dobu 5 po sobě jdoucích let. Česká republika bere jako klíčové podporovat lidský potenciál. Tedy přenos znalostí a dovedností ku prospěchu mladých zemědělců (MZe, 2012). Hlavním problémem stát se zemědělcem v dnešní době je získat půdu. Protože většina je rozprodaná, buď v osobním vlastnictví, nebo je pronajímána. Navíc je u nás velká roztržitost polí, je tedy problém sehnat půdu, aby byla blízko sebe a tvořila tak jeden celek. Nejlepší situace tedy nastává, když syn převezme podnik od otce.

S problémem stárnutí zemědělců bojuje nejenom Česká republika, ale i jiné evropské země. Nejvíce ve znevýhodněných oblastech, kde jsou hlavní překážkou přírodní podmínky. Je proto třeba napomáhat začínajícím zemědělcům a motivovat starší zemědělce k předání svých usedlostí mladším nástupcům.

Čím dál tím více se prosazuje systém LEADER, prostřednictvím kterého by se měla uskutečňovat většina projektových podpor na rozvoj venkova. Vzhledem k její úspěšnosti by se mělo vycházet ze stejné struktury místních akčních skupin a z jejich právního základu.

Na závěr bych chtěla dodat, že podpora mladých začínajících zemědělců je důležitá v celé Evropě. To potvrdil také evropský komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Dacian Cioloș na dubnové konferenci. Podle něj nemá zemědělství bez mladých budoucnost. Nezapomněl také dodat, že za poslední desetiletí se snížil počet zemědělců v celé Evropské unii o tři miliony.

A protože často bývá problém právě po finanční stránce, tato podpora ze strany EU je nezbytná. Také je důležité umožnit mladým zemědělcům založit nový zemědělský podnik nebo převzít farmu po někom, kdo již tuto činnost ukončil.

Ohledně přímých plateb by na začátku hospodaření měly být tyto platby na vyšší úrovni a to až po dobu pěti let. Na závěr zmínil, že nová reforma má přinést i opatření pro řízení krizových situací, na zlepšení propagace zemědělských výrobků a na podporu výzkumu a inovací (Zemědělec, Odborný a stavovský týdeník, 17/2012).

5 Závěr

Tématem práce bylo popsat Společnou zemědělskou politiku Evropské unie a analyzovat dopady dotací na soukromého zemědělce hospodařícího v České republice. Pokoušela jsem se zjistit, zda jsou dotace v současné době nezbytné, nebo zda jde jen o módní záležitost, bez které by se dnešní soukromí zemědělci dokázali obejít.

Vstup České republiky do Evropské unie znamenal pro zemědělský sektor mnoho změn. Fondy Evropské unie přinesly novou možnost využití dotací a tím posílily pozice českých zemědělců na evropském trhu. Dalšími změnami byly legislativní úpravy a zapracování mnohých evropských norem a předpisů, které se staly pro zemědělce díky zvýšené administrativě značnou zátěží. Na druhou stranu tyto změny vedou k docílení maximální možné kvality zemědělských výrobků a jejich konkurenceschopnosti na evropských trzích.

Finanční podpora z Evropských fondů zvětší míry připadá buď na pěstování určitých zemědělských výrobků, nebo na možnost obdělávání zemědělské půdy. Díky tomu se postupně mění charakter českého zemědělství. Ustupuje se od tradičních plodin, které jsou v současné době čím dál tím méně žádané a kvůli tomu jejich výkupní ceny klesají. Nevyláčí se tedy jejich pěstování a naopak se ve velkém pěstují ty plodiny, na které je možno získat finanční podporu.

Společná zemědělská politika je nejdůležitější a zároveň nejdražší politikou Evropské unie. Dokazuje to i fakt, že na její výdaje jde asi 34 % celkového rozpočtu. Financování se provádí prostřednictvím různých fondů. Můžeme jmenovat například Evropský zemědělský záruční fond, který slouží k financování tržních opatření, nebo Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, který zajišťuje podporu Programu rozvoje venkova.

Cílem práce bylo analyzovat smysl poskytování dotací do zemědělství. Ačkoliv se názory ekonomů v této oblasti neshodují, z uvedené analýzy plyne, v případě stejných podmínek jako jsou nyní na zemědělském trhu, že bez dotační podpory by zemědělství téměř jistě zaniklo.

6 Seznam tabulek a grafů

Tab. č. 1: Přehled Společných organizací trhu	11
Tab. č. 2: Struktura rozpočtu EU (v miliónech zúčtovacích jednotek (do r. 1970), evropských zúčtovacích jednotek (do r. 1980, ECU od roku 1990).....	13
Tab. č. 3: Finanční perspektiva 2000 – 2006 (v mil. €).....	18
Tab. č. 4: Návrh zákona	25
Tab. č. 5: Vyplacené prostředky na Osu I z Programu rozvoje venkova v roce 2010 (v tis. Kč).....	35
Tab. č. 6: Přijaté dotace Pana Pavla Pouby v letech 2004 – 2011 (v Kč).....	38
Tab. č. 7: Přijaté dotace Jindřicha Pouby v letech 2010 – 2012 (v Kč).....	40
Tab. č. 8: Čerpané dotace Oblastního sdružení Aktivios (v Kč)	42
Graf č. 1: Export a vývozní subvence (v mil. €).....	16
Graf č. 2: Zemědělství jako procento celkového rozpočtu EU	21
Graf č. 3: Nejdůležitější zemědělské produkty EU (v %).....	22
Graf č. 4: Přehled vyplacených finančních prostředků v rámci všech opatření administrovaných SZIF v letech 2004 – 2010 (v mld. Kč)	29
Graf č. 5: Režimy podpor administrované na SZIF	30

7 Seznam použitých zkratk

AEO	Agroenvironmentální opatření
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
JZD	Jednotná zemědělská družstva
MZe	Ministerstvo zemědělství
PGRLF	Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova
SAPS	Jednotná platba na plochu
SOT	Společná organizace trhu
SPS	Jednotná platba na podnik
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
WTO	Světová obchodní organizace

8 Seznam použití literatury

Knižní zdroje

FAJMON, H. Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie – informační příručka. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, 127s.

FAJMON, H. Společná zemědělská politika Evropské unie a český venkov – informační příručka. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, 159 s.

FIALA, Petr., PITROVÁ, Markéta. Evropská unie. 2. doplněné a aktualizované vydání, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, 803s., ISBN 978-80-7325-223-6

Internetové zdroje

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů. [online], [cit. 3.4.2012], Dostupné z: <http://www.cmszp.cz/zapisy-z-jednani/158-ramcova-pozice-budouci-podoby-szp>

Evropa potřebuje mladé zemědělce. Zemědělec. Odborný a stavovský týdeník, 17/2012, Praha: Profi Press s.r.o., ISSN 1211-3816

Evropská komise. [online], [cit. 20.3.2012], Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/trade/index_cs.htm

Evropská komise. [online], [cit. 25.3.2012], Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/sustain/index_cs.htm

Evropská komise. [online], [cit. 14.3.2012], Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/cost/index_cs.htm

Geografie a kartografie. [online], [cit. 6.4.2012], Dostupné z: <http://geografie.webzdarma.cz/transformace.htm>

JEDLIČKA, Jan. Společná zemědělská politika EU. [online] Praha: EU Office České spořitelny, 2004 [cit. 29.3.2012], Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/CAP.pdf>

Ministerstvo zemědělství ČR. [online], [cit. 5.4.2012], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/>

Ministerstvo zemědělství ČR. [online], [cit. 30.3.2012], Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2012_ministerstvo-zemedelstvi-bude-usilovat-o.html

Ministerstvo zemědělství ČR. [online], [cit. 31.3.2012], Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2012_ministri-zemedelstvi-v4-3-projednali.html

Občanské sdružení Aktivios. [online], [cit. 25.4.2012], Dostupné z: <http://www.mas-aktivios.cz/>

Oficiální portál pro podnikání a export. [online], [cit. 20.2.2012], Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/spolecna-zemedelska-politika-evropske/1000521/4234/>

RESPEKT institut pro rozvoj občanské společnosti. [online], [cit. 10.3.2012], Dostupné z: http://www.respektinstitut.cz/wp-content/uploads/prilohy/SZP_EU.pdf

Státní zemědělský intervenční fond. [online], [cit. 14.4.2012], Dostupné z:
<http://www.szif.cz>

Státní zemědělský intervenční fond. [online], [cit. 20.4.2012], Dostupné z:
http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefrd%2Fosa1%2F3%2F32%2F1262604026156.pdf

Státní zemědělský intervenční fond. [online], [cit. 20.4.2012], Dostupné z:
http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefrd%2Fosa1%2F3%2F33%2F1292581335154.pdf

9 Seznam příloh

Příloha A: Osnova podnikatelského plánu v rámci opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců

Příloha B: Preferenční kritéria

Příloha C: Úvodní stránka Žádosti o dotaci v rámci programu Předčasného ukončení zemědělské činnosti

Příloha A: Osnova podnikatelského plánu v rámci opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců

1. Stručný a výstižný název podnikatelského plánu:

.....
.....

2. Žadatel

- Název/jméno a příjmení žadatele:
- Adresa/sídlo žadatele:
 - Ulice, číslo popisné, číslo orientační:
 - PSČ, obec, část obce:
 - Okres:
- IČ (je-li přiděleno) žadatele:
- RČ (příp. datum narození) žadatele:

2.1 Zpracovatel podnikatelského plánu

- Je zpracovatelem jiný subjekt než žadatel? ANO NE
 - Pokud ANO uveďte: – Název/jméno a příjmení zpracovatele:
 - Kontaktní údaje:

3. Popis podnikatelského plánu

3.1. Návaznost na opatření 1.3.3 Předčasné ukončení zemědělské činnosti

- Bude v příštích 5ti letech podnikatelský plán navazovat na opatření 1.3.3 (Předčasné ukončení zemědělské činnosti)? ANO NE
 - Pokud ANO uveďte:
 - Název/jméno postupitele:
 - Adresa/sídlo postupitele:
 - Ulice, číslo popisné, číslo orientační:
 - PSČ, obec, část obce:
 - Okres:
 - IČ (je-li přiděleno) postupitele:
 - RČ (příp. datum narození) postupitele:
- Bude v příštích 5ti letech v rámci podnikatelského plánu převeden zemědělský podnik mimo opatření 1.3.3 (Předčasné ukončení zemědělské činnosti)?
 - Pokud ANO uveďte:
 - Název/jméno postupitele:
 - Adresa/sídlo postupitele:
 - Ulice, číslo popisné, číslo orientační:
 - PSČ, obec, část obce:
 - Okres:
 - IČ (je-li přiděleno) postupitele:
 - RČ (příp. datum narození) postupitele:

- a) Investice, které jsou součástí podnikatelského plánu a které budou financované z dotačního titulu 1.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců

10. a) Investice, které jsou součástí podnikatelského plánu a které budou financované z dotačního titulu 1.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců					
Druh investice	Finanční odhad (Kč)		Zdroje financování ¹⁾	Datum pořízení (měsíc a rok)	Další specifikace ²⁾
	Bez DPH	S DPH			
Celkem					
10. b) Investice nad rámec 1 100 000 Kč v rámci preferenčního kritéria č. 6 (6.1 , 6.2., 6.3.)					
Druh investice	Finanční odhad (Kč)		Zdroje financování ¹⁾	Datum pořízení (měsíc a rok)	Další specifikace ²⁾
	Bez DPH	S DPH			
Celkem					

V případě, že v tabulce 10. a) klesne hodnota pod 1 100 000 Kč, je možné v určitých případech na základě hlášení o změnách převést investice z tabulky 10. b).

Pokud bude žadatel některé investice v tab.10. b) financovat v rámci plnění preferenčního kritéria z jiného dotačního titulu je nutné tuto skutečnost uvést, případně nahlásit formou Hlášení o změně. Tyto investice nelze zahrnout do částky pokrývající investice hrazené z dotačního titulu 1.3.2 Zahájení činnosti mladého začínajícího zemědělce – tab. 10. a).

Pozn. 1) – zdroje – vlastní zdroje, bankovní úvěr, osobní půjčka, atd.

2) – v případě nákupu/pronájmu zemědělské půdy doplnit ještě informace o výměře (ha) a lokalitě (katastrálním území) pozemku

– datum zahájení stavby, datum kolaudace stavby atd.

Výše uvedené investice podrobněji vysvětlete:

.....

.....

.....

- b) Investice které jsou součástí podnikatelského plánu, ale žadatel je nebude financovat z dotačního titulu 1.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Druh investice	Finanční odhad (Kč)		Zdroje financování ¹⁾	Datum pořízení (měsíc a rok)	Další specifikace ²⁾
	Bez DPH	S DPH			
Celkem					

Pozn. 1) – zdroje – vlastní zdroje, bankovní úvěr, osobní půjčka, atd.

- 2) – v případě nákupu/pronájmu zemědělské půdy doplnit ještě informace o výměře (ha) a lokalitě (katastrálním území) pozemku
- datum zahájení stavby, datum kolaudace stavby atd.
 - v případě nákupu hospodářských zvířat ještě informace o počtu (ks)

Výše uvedené investice podrobněji vysvětlete:

.....

.....

.....

- c) Místo realizace investic, které jsou součástí podnikatelského plánu a které budou financované z dotačního titulu 1.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců (v případě více míst realizace podnikatelského plánu uveďte všechna)

- Ulice, číslo popisné, číslo orientační:
- PSČ, obec, část obce:
- Okres:
- Katastrální území (v případě nákupu půdy)

3.3. Technické řešení podnikatelského plánu

- Je součástí investic financovaných z dotačního titulu 1.3.2 rekonstrukce/výstavba/nákup zemědělské stavby (budovy)? ANO NE

- Pokud ANO žadatel dále rozepíše:
 - V případě, že byla předložena povinná příloha technická dokumentace, popište stavbu/budovu, která bude financovaná z dotačního titulu 1.3.2., výtahem ze souhrnné (technické) zprávy v rozsahu 1/2 A4 (Doplňte základní údaje o technickém řešení stavby – zejména parametry jako typ budovy, rozměry, kapacita, využívané technologie atd).
 - Pokud nebyla předložena technická dokumentace ke stavebnímu řízení, pak věcně popište technické řešení stavby v rozsahu cca. 1x A4 (Doplňte základní údaje o technickém řešení stavby – zejména parametry jako typ budovy, rozměry, kapacita, využívané technologie atd):

.....

- Výše uvedené tabulky podrobně vysvětlete. Uvedte cíle Vašeho podnikatelského plánu. Ke stanoveným cílům podnikatelského plánu doplňte výsledky formou kvantifikace hospodaření, aby bylo patrné, že se jedná o rozvoj podnikatelské činnosti – počet ha půdy, na kterých budete v průběhu příštích pěti let hospodařit, počet ks dobytka, účel využití budov, nákup strojů atd.

.....
.....
.....

Celkové zhodnocení:

- Žadatel bude do pěti let hospodařit na výměře cca ha zemědělské půdy (z toho bude ha vlastních a ha pronajatých).
- V případě nákupu/pronájmu půdy – bude na těchto pozemcích pěstováno
- Žadatel bude do pěti let chovat ks hospodářských zvířat
- V případě pořízení zemědělských strojů – budou tyto stroje využívány na výměře ha zemědělské půdy.
- V případě nákupu stavby/budovy – budou tyto stavby/budovy sloužit k

Upozornění:

Realizací podnikatelského plánu se nerozumí pouze naplnění investic, které budou předmětem dotace z opatření I.3.2, ale i další činnosti a investice, které jsou součástí pětiletého podnikatelského plánu. Na toto bude brán zřetel při kontrole realizace podnikatelského plánu.

.....
Podpis žadatele

Příloha B: Preferenční kritéria

Č.	Kritérium	Možný bodový zisk
1.	Adresa trvalého bydliště žadatele ¹ a místo realizace investic pořizovaných z dotace se nacházejí ve stejném nebo sousedícím katastrálním území, a to minimálně od zaregistrování Žádosti o dotaci do termínu předložení Žádosti o proplacení. V případě mobilních investic se místem realizace investic pořizovaných z dotace rozumí sídlo firmy žadatele.	5
2.1.	Žadatel je zařazen do přechodného období nebo registrován jako ekologický podnikatel dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a neprovozuje současně jinou zemědělskou výrobu. Tato podmínka musí být dodržována minimálně po dobu vázanosti projektu na účel.	15
2.2.	Žadatel je zařazen do přechodného období nebo registrován jako ekologický podnikatel dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a provozuje ekologické zemědělství minimálně na 50 % výměry obhospodařované zemědělské půdy. Tato podmínka musí být dodržována minimálně po dobu vázanosti projektu na účel.	10
3.	Podnikatelský plán využívá a obnovuje existující stavbu/stavby. ²	15
4.	Předmětem projektu je výstavba a/nebo rekonstrukce stavby/staveb a zároveň nedošlo v souvislosti s projektem k vyjmutí parcel/pozemků dotčených stavbou ze zemědělského půdního fondu. ³	5
5.	Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, ve kterém bude místo realizace podnikatelského plánu ⁴	
5.1.	Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, ve kterém je projekt realizován je 4,5 – 5,7 %	1
5.2.	Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, ve kterém je projekt realizován je 5,8 – 7,5 %	2
5.3.	Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, ve kterém je projekt realizován je 7,6 % a více	3
6.	Žadatel v rámci podnikatelského plánu bude od termínu podání Žádosti o dotaci do předložení Žádosti o proplacení pořizovat investice ⁵ nad rámec 1 100 000 Kč v rámci opatření I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců, a to:	
6.1.	ve výši 300 000, – Kč – 600 000, – Kč	3
6.2.	ve výši 600 001, – Kč – 900 000, – Kč	6
6.3.	ve výši 900 001, – Kč a více	9
7.1.	Žadatel byl v uplynulém účetním období příjemcem dotace poskytované SZIF. Žadatel musel být registrován jako zemědělský podnikatel více než 4 měsíce před dnem zaregistrování Žádosti o dotaci.	10
7.2.	Žadatel za uplynulé účetní období předloží příjem ze zemědělské prvovýroby min. ve výši 30%. Žadatel musel být registrován jako zemědělský podnikatel více než 4 měsíce před dnem zaregistrování Žádosti o dotaci.	10
8.	Žadatel v rámci svého podnikatelského plánu převezme a doloží příslušnými doklady ve lhůtě 36 měsíců od zaregistrování žádosti o dotaci zemědělský podnik od jiného zemědělského podnikatele staršího 55-ti let. ⁶	15
9.	Žádost o dotaci zaslána v elektronické podobě – zaslání prostřednictvím Portálu farmáře (viz Část A – obecné podmínky Pravidel, kapitola 1, písmeno kk)	5

Zdroj: szif.cz, 2010

Příloha C: Úvodní stránka Žádosti o dotaci v rámci programu Předčasného ukončení zemědělské činnosti

____ / ____ / ____ / ____		Strana 1	
Registrační číslo žádosti (žadatel nevyplňuje)			
SZIF Státní zemědělský intervenční fond	Žádost o dotaci v rámci programu Předčasné ukončení zemědělské činnosti EAFRD	Ve Smečkách 33 110 00 Praha 1 www.szif.cz	
Razítko místa příjmu žádosti*: ____	Registrační číslo (JI) žadatele: ____	Datum příjmu žádosti*: ____	
	Přijmení osoby*: ____	Podpis osoby*: ____	
1. Údaje o žadateli			
1. Příjmení žadatele: ____	2. Jméno žadatele: ____	3. Rodné číslo: ____	
4. Identifikační číslo: ____	5. Daňové identifikační číslo (je-li přiděleno): ____	6. Předmět podnikání: ____	
7. Adresa trv. pobytu - Ulice: ____	8. Číslo popisné: ____	9. Číslo orientační: ____	10. Obec: ____
11. Část obce, městská část: ____	12. Kraj (dle NUTS-3): ____	13. PSČ: ____	
14. Telefon: ____	15. Fax: ____	16. E-mail: ____	
17a. Datum narození: ____	17b. Počet dětí: ____		
2. Adresa pro doručování (je-li odlišná od trv. pobytu fyzické osoby)			
18. Adresa - Ulice: ____	19. Číslo popisné: ____	20. Číslo orientační: ____	21. Obec: ____
22. Část obce, městská část: ____	23. Kraj (dle NUTS-3): ____	24. PSČ: ____	
3. Adresa umístění hospodářství (je-li odlišná od adresy trv. pobytu fyzické osoby)			
25. Adresa - Ulice: ____	26. Číslo popisné: ____	27. Číslo orientační: ____	28. Obec: ____
29. Část obce, městská část: ____	30. Kraj (dle NUTS-3): ____	31. PSČ: ____	
4. Bankovní spojení žadatele			
32. Název banky: ____	33. Číslo účtu: ____	34. Kód banky: ____	
V případě bankovního účtu v zahraničí vyplňte			
35. IBAN: ____	36. BIC: ____		
* žadatel nevyplňuje			
F0701.01			

Abstrakt

PAPEŽOVÁ, M. *Podpora zemědělství v EU*. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, s. 52, 2012

Klíčová slova: Společná zemědělská politika, reformy, zemědělské dotace, pachtovné

Předložená práce je zaměřena na podporu evropského zemědělství. První část práce se zabývá obecnou charakteristikou Společné zemědělské politiky Evropské unie, jejím vznikem, financováním a reformami, kterými Společná zemědělská politika EU prošla. Následuje popis současné podoby Společné zemědělské politiky s jejím možným výhledem v dalším plánovacím období 2014 - 2020. Druhá část je věnována národní zemědělské politice České republiky se zaměřením na programy podporující zemědělce. Třetí část pak na příkladu konkrétních zemědělců popisuje hospodaření na farmách v České republice s pomocí dotací poskytnutých z Evropské unie. Konkrétně se jedná o podporu při zahájení činnosti mladých zemědělců a předčasné ukončení zemědělské činnosti. Na závěr pak zhodnocení budoucí perspektivy mladých zemědělců.

Abstract

PAPEŽOVÁ, M. *Support for Agriculture in the EU*. Pilsen: Faculty of Economics University of West Bohemia, p. 52, 2012

Key words: Common agricultural policy, revisions, agricultural grants, rents

The work is focused on the promoting of European agriculture. The first part deals with the general characteristics of Common Agricultural Policy of the European Union, its origins, financing and undergone reforms. Then, what follows is the description of Common Agricultural Policy's current nature and its possible prospect in the next planning period 2014 – 2020. The second part is dedicated to the Czech Republic's National Agricultural Policy with a focus on the programs that support farmers. The third part then, via an example of specific farmers, describes the farming in the Czech Republic enabled by the grants from the European Union. More precisely, it deals with the financial aid for young farmers' activity beginning and with its early finishing. Finally, the young farmers' future prospects are evaluated.